"Consider şi acum că, în faza în care se găseşte mentalitatea civică a poporului român, încă nu a sosit momentul competiţiilor doctrinare între partidele politice(...) De aceea, am militat, începând cu 1990, pentru constituirea unei convenţii democratice a partidelor de opoziţie".
Corneliu COPOSU

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL VI,
Nr. 11/71
noiembrie
1996

16 pag. - 1000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

DILEME POSTELECTORALE

(Între victoria politică şi compromisul moral)

La alegerile parlamentare din 3 Noiembrie, Convenţia Democrată s-a situat pe primul loc în ierarhia formaţiunilor politice care vor alcătui noul for legislativ, fără însă să obţină majoritatea necesară pentru a forma, singură, noul guvern. Aşadar, speranţele într-o victorie categorică împotriva comunismului (care, sub denumirea de Partidul Democraţiei Sociale din România, conduce ţara de şapte ani) nu s-au împlinit. În această situaţie, conducătorii Convenţiei Democrate au fost puşi în faţa următoarei alternative: fie să rămână fermi pe linia principiilor care le definesc identitatea politică, respingând orice formă de colaborare cu formaţiuni politice de sorginte comunistă, fie să accepte să colaboreze la guvernare cu unul din cele două partide care s-au plasat pe locurile doi şi trei la alegeri, Partidul Democraţiei Sociale din România, partidul lui Ion Iliescu, respectiv Uniunea Social Democrată, alianţa dintre Partidul Democrat şi Partidul Social Democrat, condusă de Petre Roman. Şi astfel, în ziua de 7 Noiembrie, la Palatul Elisabeta, în prezenţa fruntaşilor celor două grupări politice, care până mai deunăzi se părea că se găsesc pe poziţii ireconciliabile, Convenţia Democrată şi Uniunea Social Democrată, a avut loc semnarea protocolului de colaborare în vederea guvernării, între protocol parafat printr-o îmbrăţişare şi un sărut, prin care Emil Constantinescu şi Petre Roman, s-au complimentat reciproc, în aplauzele entuziaste ale asistenţei, din rândul căreia nu au lipsit nici vechii şi nici mai noii colaboratori ai regretatului Corneliu Coposu. Un spectacol grotesc şi dezgustător! Geambaşii când încheie un târg dau dovadă de mai multă decenţă; se mulţumesc să-şi strângă mâna, nu se sărută...

*

Dacă alegerile parlamentare au fost un succes pentru Convenţia Democrată (chiar dacă numai parţial), alegerile prezidenţiale au fost un eşec. Candidatul Convenţiei, Emil Constantinescu, s-a plasat pe locul al doilea, în urma lui Ion Iliescu, la o distanţă deloc neglijabilă, de 4 procente. Un semnal îngrijorător care, dincolo de aspectul strict aritmetic, pune în evidenţă incapacitatea Opoziţiei de a convinge electoratul de primejdia pe care o reprezintă pentru viitorul ţării rămânerea în continuare a lui Ion Iliescu în funcţia de preşedinte al României. Dar cum la alegerile de la 3 Noiembrie nici unul din aceşti doi competitori la fotoliul prezidenţial nu a obţinut majoritatea absolută, la 17 Noiembrie va avea loc un al doilea tur de scrutin.

Şi cum o victorie a Opoziţiei în confruntarea cu actuala Putere nu ar fi nici pe departe deplină dacă la 17 Noiembrie victoria îi va surâde lui Ion Iliescu, în **"Acordul de colaborare electorală, parlamentară între Convenţia Democrată Română şi Uniunea Social Democrată"** sunt stipulate, printre altele, două clauze care merită o atenţie deosebită. Prima menţionează sprijinul pe care Uniunea Social Democrată îl va acorda lui Emil Constantinescu în cel de al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidenţiale. Cea de a doua precizează că Uniunea Social Democrată, respectiv Petre Roman, va primi preşedinţia Senatului.

Cât de eficace va fi sprijinul pe care Uniunea Social Democrată i-l va acorda lui Emil Constantinescu şi dacă acesta va reuşi să devină preşedintele României, este greu de anticipat. În schimb, este neîndoielnic că, indiferent de rezultatul alegerilor de la 17 Noiembrie, prin **"Acordul"** semnat la 7.11.1996, Petre Roman şi-a asigurat deţinerea celei de a doua funcţii ca importanţă în stat: **"preşedinte al Senatului României"**.

*

Pojghiţa subţire de democraţie, în dosul căreia Ion Iliescu îşi ascunde goliciunea comunistă, devine din ce în ce mai transparentă. Este suficient să asculţi abjecţiile proferate de *"preşedintele Ion Iliescu"* în încercarea de a compromite Convenţia Democrată şi pe contracandidatul său, Emil Constantinescu, pentru a-ţi da seama până unde poate ideologia comunistă să degradeze o fiinţă umană. Urmărindu-i accesele de *"ură de clasă"*, ai sentimentul că istoria s-a întors cu 50 de ani în urmă. Aceeaşi limbă de lemn şi aceleaşi argumente schiloade, folosite de comuniştii anului 1946, argumente care nu depăşesc nivelul intelectual şi de cultură al activiştilor de raion, însărcinaţi cu propaganda pentru colectivizarea agriculturii. *"Convenţia Democrată şi Emil Constantinescu vor reinstaura Monarhia!"* - *"Vor readuce pe tron pe Regele Mihai!"* - *"Vor veni moşierii şi-i vor deposeda pe ţărani de pământ!"* - *"Casele naţionalizate vor fi redate foştilor proprietari, care îi vor arunca în stradă pe actualii chiriaşi!"*. Şi ca şi cum această colecţie de inepţii nu ar fi de ajuns, se face apel la *propaganda de tip peunerist*: *"Vin ungurii şi ne iau Ardealul!"*. Tot ce poate zăpăci capul românului, nedezmeticit încă din anii comunismului, este binevenit. Nici o diferenţă între maniera de a face propagandă politică a şoferului Miron Mitrea şi cea a inginerului cu studii la Moscova, Ion Iliescu, al cărui trecut comunist îşi spune încă o dată cuvântul.

În anul 1944, imediat după *"eliberare"*, Ion Iliescu, adolescent în vârstă de 14 ani, provenind dintr-o familie cu tradiţii comuniste, îşi începe cariera politică în cadrul Uniunii Tineretului Comunist. La începutul anilor '50, după terminarea liceului, ca o recunoaştere a meritelor dobândite în UTC, este trimis la Moscova, pentru a urma studii de inginerie la Universitatea *"V. I. Lenin"*.

Gabriel CONSTANTINESCU

(continuare în pag.2)

Un învingător de dincolo de mormânt: CORNELIU COPOSU (de la a cărui moarte - 11 noiembrie 1995 - s-a împlinit un an). Fotografia este reprodusă de pe coperta volumului "Confesiuni", reeditat cu acest prilej de Fundaţia Anastasia.

DILEME POSTELECTORALE

(urmare din pag. 1)

Cu privire la anii petrecuţi de Ion Iliescu la Moscova se impun câteva precizări, valabile pentru toţi românii acceptaţi să studieze în Uniunea Sovietică. Pe lângă condiţia unei *"origini sociale sănătoase"*, acestor tineri li se cerea să dea dovadă de un ataşament total faţă de ideologia marxist-leninistă, punând idealul răspândirii comunismului, precum şi metodele sovietice folosite pentru înfăptuirea acestui ideal, mai presus de orice alte considerente. Îndeplinind această obligaţie, tinerii străini veniţi să studieze în Uniunea Sovietică deveneau automat agenţi ai internaţionalei comuniste. Ei erau pregătiţi temeinic în această direcţie de un departament al Serviciilor Secrete specializat în organizarea şi conducerea acţiunilor de propagandă şi influenţă politică pe plan mondial.

Reîntorşi în ţările de unde proveneau, *"studenţii"* erau ajutaţi să devină înalţi demnitari, fiind consideraţi o categorie de comunişti de elită, din rândul cărora a făcut parte şi Ion Iliescu. Aşa se explică spectaculoasa sa ascensiune în aparatul de partid şi de stat. În anul 1956 - secretar al CC al UTC; în anul 1957 - deputat MAN; în 1967 -prim-secretar al UTC; în perioada 1969-72 - membru al CPEX şi secretar CC al PCR, însărcinat cu probleme de ideologie şi propagandă; în perioada 1972-74 - secretar al CJ al PCR Timiş; în perioada 1974-79 - prim-secretar al CJ al PCR Iaşi; în perioada 1979-85 - preşedinte al Consiliului Naţional al Apelor (rang de ministru); şi în sfârşit, în perioada 1985-89 - director la Editura Tehnică, cea mai de jos funcţie pe care a deţinut-o, dar care făcea totuşi parte din nomenclatorul Comitetului Central.

În acest context, să notăm un fapt de o deosebită semnificaţie. Dacă Ion Iliescu nu ar fi beneficiat de o înaltă protecţie ocultă, Nicolae Ceauşescu nu ar fi ezitat nici o clipă să-l înlăture din viaţa politică, aşa cum a procedat, fără menajamente, cu Alexandru Drăghici, Virgil Trofin sau Cornel Burtică. O protecţie care nu putea veni decât de la Moscova, singurul centru de putere de care Nicolae Ceauşescu se temea realmente. Cum însă, în perioada dizgraţiei lui Ion Iliescu, la conducerea Kremlinului s-au perindat mai mulţi prim-secretari, este clar că salvconductul care l-a protejat pe directorul Editurii Tehnice nu emana de la o persoană, ci de la o instituţie. Probabil de la cea mai înaltă instituţie ocultă de la Moscova...

Conflictul dintre cei doi protagonişti ai comunismului românesc va avea un deznodământ sângeros. Profitând de evenimentele din Decembrie '89, după un simulacru de proces (amintind de procesele staliniste din anii '30), Ion Iliescu, desigur cu încuviinţarea Moscovei, şi-a trimis adversarul în faţa plutonului de execuţie. Un asasinat care nu a indignat (aşa cum s-ar fi cuvenit) nici opinia publică din ţară, nici cancelariile occidentale.

Evenimentele din Decembrie '89 au fost o abilă mişcare politică dirijată de Moscova, rostul ei fiind să opereze şi în România schimbările iniţiate de Gorbaciov în Rusia (prin *"perestroika"* şi *"glasnost"*). Operaţia prezenta pentru Uniunea Sovietică un dublu avantaj. Pe de o parte se crea impresia că şi România s-a aliniat celorlalte ţări din Tratatul de la Varşovia care s-au dezis de comunism, iar pe de altă parte rămânea, în continuare, în sfera de influenţă a Rusiei, aşa cum se pare că fusese convenit între Uniunea Sovietică şi Statele Unite, la întâlnirea Bush-Gorbaciov de la Malta.

Echipa care urma să preia puterea era pregătită din timp, avându-l în frunte pe Ion Iliescu. Pentru această însărcinare îl recomandau două calităţi. Pe de o parte era un comunist convins, dar în acelaşi timp suficient de elastic în gândire pentru a înţelege că *"perestroika"*, pe lângă o faţadă nouă, acceptabilă, a comunismului, putea să aducă şi un profit personal, deloc neglijabil, adepţilor ei, iar pe de altă parte ataşamentul său faţă de Rusia era fără reproş.

Dosarul acţiunilor patronate de Ion Iliescu în zilele fierbinţi ale lui Decembrie '89 conţine dovezi convingătoare în acest sens: stabilitatea legăturii cu Ambasada Sovietică încă din seara de 22 Decembrie, participarea împreună cu Silviu Brucan, Petre Roman şi alţi *"emanaţi"*, în noaptea de 22-23 Decembrie, la o *"conferinţă de presă"* la aceeaşi ambasadă, precum şi tentativa de a chema în ajutor trupe sovietice (contracarată, din fericire, de generalul Guşe). Proporţiile devotamentului său faţă de Moscova au ieşit la lumină şi în 1991, prin semnarea Tratatului cu Uniunea Sovietică. Un document profund antiromânesc, care ne readucea în sfera de influenţă masivă a Moscovei. Spre norocul nostru, înlăturarea lui Gorbaciov şi dezmembrarea Uniunii Sovietice au împiedicat ratificarea acestui tratat înrobitor.

Dar cea mai convingătoare dovadă a calităţii lui Ion Iliescu de *"agent de influenţă sovietic"* ne-a fost furnizată de conducătorul Securităţii la data izbucnirii *"Revoluţiei"*, generalul Iulian Vlad, care, văzându-l pe viitorul preşedinte în fruntea grupului de "emanaţi", a exclamat spontan şi sincer: **"Cine dracu' l-a mai adus şi pe kaghebistu' ăsta?!"**. Şi nu se poate spune că generalul Iulian Vlad nu-i cunoştea, din scoarţă în scoarţă, dosarul.

Căderea lui Gorbaciov şi dezmembrarea Uniunii Sovietice, din August 1991, nu l-au descumpănit pe Ion Iliescu. Rămas fidel ideologiei comuniste (suprema acuzaţie pe care i-a adus-o predecesorului său, Nicolae Ceauşescu, a fost *"întinarea idealurilor nobile ale socialismului"*), rezultatele favorabile obţinute la alegerile din Mai 1990 i-au permis să-şi consolideze puterea politică. Şi-a grupat susţinătorii într-un partid personal, după modelul dictatorilor din lumea a treia. Denumit mai întâi **Frontul Salvării Naţionale**, după epurarea membrilor unui grup (în frunte cu Petre Roman) suspectat de afinităţi cu socialiştii apuseni, i-a schimbat denumirea în **Partidul Democraţiei Sociale din România**. A ştiut să-şi asigure sprijinul nelimitat al partizanilor, dându-le mână liberă să fure ca în codru. El, **"omul sărac şi cinstit"**, aşa cum îi place să se recomande, patronează minciuna, hoţia şi corupţia, în dispreţul total al legii!

Obiectivul său principal şi permanent a fost **deţinerea puterii politice**. În acest scop nimic nu-i putea fi mai de folos decât menţinerea structurilor moştenite de la regimul comunist. Un proces asigurat de membri de partid credincioşi, implantaţi în toate posturile cheie ale statului şi recompensaţi din belşug pentru fidelitatea lor, pedeserizarea tuturor instituţiilor constituind garanţia menţinerii puterii.

Dar metodele comunistului Ion Iliescu privitoare la păstrarea puterii nu s-au limitat la ceea ce învăţase la Moscova şi apoi aplicase în ţară, în anii în care deţinuse funcţii de conducere. Imediat după Decembrie '89, el şi-a însuşit setul de metode specifice societăţii în care *"a fost abolit rolul conducător al partidului comunist"* şi *"a fost instaurat pluralismul politic"*, metode specifice oportunismului politic din toate timpurile, pe care Dimitrie Gusti le enumără în studiul său intitulat **"Partidul politic"**: *"1. Arta de a seduce, a se insinua şi a place; 2. arta de a corupe; 3. arta de a calomnia, minţi şi mistifica; 4. arta de a intriga şi, în sfârşit, 5. arta de a teroriza."* Un portret-robot perfect al lui Ion Iliescu, pe care candidatul ilegal la cel de-al treilea mandat la preşedinţia României l-a confirmat şi cu prilejul fiecărei apariţii publice din actuala campanie electorală.

*

În confruntarea electorală consumată anul acesta, un caz aparte îl constituie Petre Roman. Spre deosebire de ceilalţi *"emanaţi"* din Decembrie '89, care puteau să-şi dovedească identitatea politică şi fidelitatea faţă de comunismul de tip moscovit, Petre Roman era un cvasi-necunoscut. Să fi contribuit la propulsarea sa până în funcţia de prim-ministru postdecembrist faptul că era fiul lui Valter Roman, comunist cu vechi state în slujba Kremlinului şi cu merite deosebite în acţiunea de bolşevizare a României? O întrebare care îşi aşteaptă încă răspunsul. Dacă îl ascultăm pe împricinat, declaraţiile sale sunt de-a dreptul rizibile: *"Eu am venit pe baricade şi am venit în balconul CC-ului din stradă şi nu am nici o legătură cu o lovitură de stat, dacă ea a avut sau n-a avut loc, cu confiscarea revoluţiei care într-adevăr putem spune că a avut loc"*. Aşadar, în noaptea de 21 spre 22 Decembrie era suficient să vii din stradă, unde *"şuierau gloanţele"*, în balconul CC-ului, ca să devii prim-ministru!

Dacă însă ascensiunea lui Petre Roman rămâne încă un mister, debarcarea sa este mai puţin misterioasă. Nedând suficientă dovadă de ascultare şi disciplină faţă de urmaşul în deprinderi al lui Nicolae Ceauşescu, acesta a hotărât să-l înlăture. Cum însă nu mai puteau fi folosite procedeele de până în '89, Ion Iliescu a făcut apel, încă o dată, la banda lui Miron Cosma. Şi astfel Petre Roman s-a transformat din cel mai apropiat colaborator al lui Ion Iliescu (să nu uităm că a participat, cu responsabilitatea pe care o incumbă funcţia de prim-ministru, la toate acţiunile şi manifestaţiile reprobabile ale guvernării Iliescu-Roman, în anii 1990 şi 1991) într-un opozant înrăit, cu aspiraţii spre demnitatea de preşedinte al ţării. O aspiraţie care trebuie luată în serios. Cele 20 de procente pe care electoratul român i le-a acordat la 3 Noiembrie reprezintă un avertisment serios pentru alegerile din anul 2000!

*

În încheiere, se cuvine să revenim puţin asupra Convenţiei Democrate.

Aceasta nu este propriu-zis un partid, ci o alianţă de partide creată de Corneliu Coposu, care îşi dăduse seama că, într-un climat politic puternic poluat de rezidurile celor aproape 50 de ani de comunism, simpla reînviere a vechilor partide democrate, PNŢ şi PNL, precum şi crearea unora noi, după model occidental, nu era suficientă.

Ideea alianţelor politice nu este nouă. Ea se practică şi în ţările cu vechi tradiţii democrate, dar numai în cazul în care nici unul dintre partidele aflate în competiţie nu obţine majoritatea parlamentară care să-i asigure guvernarea. Aşadar, mai întâi au loc alegerile şi abia după aceea se constituie eventualele alianţe, căci numai aşa se poate şti ponderea reală a partidelor. A încheia mai întâi alianţa şi apoi a te prezenta la alegeri este ceva nefiresc. **Politica se face în partide, dar se poate guverna prin alianţe.** În raport de acest postulat, se impune următoarea observaţie cu privire la rezultatele obţinute la scrutinul de la 3 Noiembrie. Comparând procentajele obţinute de CDR şi PDSR (cu puţin peste 30%, respectiv 23%) şi ţinând seama de faptul că din Convenţia Democrată fac parte patru partide (PNŢCD, PNL, PNLCD şi AR), precum şi mai multe asociaţii (Alianţa Civică, AFDPR etc.), între care trebuie împărţite cele 30 de procente obţinute de Convenţia Democrată, rezultă că, într-o înţelegere care are în vedere partidele politice înregistrate, **alegerile au fost câştigate de PDSR**. O realitate de natură să pondereze euforia pe care o manifestă unii susţinători ai Convenţiei, aceasta cu atât mai mult cu cât majoritatea de care dispune alianţa CDR-USD în Parlament este destul de fragilă.

Dar cea mai mare primejdie care pândeşte viitorul guvern CDR-USD este eventuala calitate necorespunzătoare a persoanelor cărora li se vor încredinţa funcţii în cadrul puterii executive. Mă gândesc la figurile compromise din punct de vedere politic, aşa cum sunt majoritatea fruntaşilor USD (în frunte cu Adrian Severin, pe care, în editorialul intitulat "Orbirea", din cotidianul "Adevărul" din 8 Noiembrie, Cristian Tudor Popescu îl caracterizează în următorii termeni: *"ciobănaşul utecist care îl ţuţărea pe Nicolae Ceauşescu la tăiat de panglici"*). Şi mă mai gândesc la numeroasele personaje-atât de la vârful CDR, (cazul Viorel Cataramă), cât şi de la vârful USD (cazul Traian Băsescu) - compromise în acte de corupţie şi care, acum, aspiră la demnităţi în noul guvern.

Nu ştiu dacă la această oră Domnul Ion Diaconescu este conştient de aceste primejdii, dar mai ales de responsabilitatea morală pe care o are faţă de cele peste cinci milioane de români care au votat Convenţia Democrată ca garanţie a cinstei, ordinii şi respectului legii în societatea românească. Orice pas greşit, oricât de neînsemnat, va fi amendat fără cruţare de Ion Iliescu şi de PDSR. Iar loviturile nu vor fi îndreptate împotriva lui Viorel Cataramă sau a altor afacerişti veroşi care s-au aciuat pe lângă Convenţia Democrată, ci împotriva foştilor deţinuţi politici care, prin girul lor moral, au asigurat, pe urmele lui Corneliu Coposu, această victorie a Opoziţiei.

5 ani de la moartea lui Petre ȚUȚEA

EŞECUL "OMULUI AUTONOM"

Tragedia istorică a "omului autonom" a constituit una dintre temele de predilecţie ale gândirii lui Petre Ţuţea. Marea lui ambiţie a fost, de altfel, aceea de a scrie un tratat de antropologie (pe care n-a mai apucat să-l definitiveze); nu era vorba, se înţelege, de o lucrare de antropologie ştiinţifică (atât de la modă astăzi), ci de un discurs filosofico-teologic, axat pe problematica gnoseologică.

Pe acest "om autonom", căruia i-a făcut o radiografie necruţătoare, a căutat el să-l "vindece", la modul socratic, de prea multa lui "deşteptăciune". Când spun lucrul acesta, am în minte un articol al lui Nae Ionescu (dascălul mărturisit al lui Petre Ţuţea): "Marea pacoste a istoriei moderne au fost oamenii inteligenţi şi teoriile lor. Mintea omenească e de la natură pornită spre generalizare. Ea porneşte de la fapte simple, şi se ridică repede la teorie. Din nefericire, de cele mai multe ori aceste teorii sunt false; pentru că faptul de la care s-a plecat nu e esenţial. Omul însă crede că teoria lui primează – şi că realitatea trebuie să i se supună. Sunt peste 300 de ani, bunăoară, de când omenirea toată e victima unei «teorii»: aceea a individualismului, care a provocat, provoacă şi va mai provoca încă multe dezastre şi adâncă mizerie în toate ramurile existenţei umane [...] Inteligenţa e orgolioasă şi rigidă. Ea vrea să se instituie nu numai în stăpân absolut, dar şi în demiurg. Şi greşeşte...'' (*Roza vânturilor*, ed. 1937, pp. 222-225). În acest sens naeionescian, "inteligenţa" sau "deşteptăciunea" devin sinonime ale "idealismului prost". Sau, altfel spus, apanajul acelor oameni despre care se spune îndeobşte că "fac pe deştepţii"...

"Omul autonom" al lui Petre Ţuţea este, prin excelenţă, *omul care face pe deşteptul*, ajungând, în cele din urmă, să trăiască în idolatria închipuitei sale deşteptăciuni. Vorbind în termeni creştini, o astfel de atitudine reprezintă antiteza exactă a "sărăciei cu duhul". Grecescul *ptochós* din sintagma evanghelică *ptochós to pneumati* ("sărac cu duhul", după traducerile curente) înseamnă, la primul sens, tocmai "smerit", "umil"; adevărata sărăcie cu duhul (al cărei tâlc modernitatea pare să-l fi pierdut), departe de a însemna prostie, ignoranţă, naivitate sau îngustime, reprezintă tocmai buna smerire a minţii omeneşti în faţa Cuvântului lui Dumnezeu. Desăvârşirea însăşi a putut fi definită creştineşte drept "o prăpastie de smerenie" (Sf. Isaac Sirul; ideea este însă prezentă în toată patristica răsăriteană). Numai că "omul autonom" tocmai să se smerească refuză, crezând, în orgolioasa lui în-singurare, că "sărăcia cu duhul" ar exclude geniul sau erudiţia. Că nu-i aşa, ne-a dovedit-o Petre Ţuţea însuşi – acest mare "sărac cu duhul", deopotrivă "erudit" şi "genial" (cel puţin în ipostaza de "geniu oral", pe care nimeni n-a putut să i-o conteste).

Fiind atât de opus mentalităţii moderne, apariţia lui în public – ca un mărturisitor "în amurg", cum îi plăcea să zică – i-a buimăcit pe mulţi. Când nu i-a lăsat cu gura căscată ("Nu înţeleg, dar e năpraznic!"), el le-a stricat jalnica formulă de "echilibru existenţial", bazată, cel mai adesea, pe ignoranţă şi comoditate (căci ce altceva a făcut el decât rechizitoriul "maieutic" al lumii noastre?). Prin el ni s-a dat – într-o vreme a lui "*homo faber* dominat de *homo stultus*", cum repeta adesea – şansa unei "buimăceli" izbăvitoare (înrudite, într-un fel, cu acea "nelinişte metafizică'' pe care un Nae Ionescu îşi propunea să o trezească în sufletele auditorilor săi).

*

Pornind de aici, putem încerca o circumscriere mai exactă a conceptului de "om autonom", aşa cum se desprinde el din gândirea lui Petre Ţuţea. O primă distincţie, mai generală, este aceea dintre "omul etern" şi "omul istoric". Cel dintâi reprezintă făptura arhetipală, creată "după chipul şi asemănarea" lui Dumnezeu. Icoană a omului originar, neatins de păcat şi de moarte, el se opune omului "căzut" în veac şi ontologic des-figurat. Sau, altfel spus, "omul etern" este omenitatea privită sub specia absolutului, în vreme ce "omul istoric" este aceeaşi omenitate în condiţia ei relativă.

O a doua distincţie îl priveşte strict pe "omul istoric". În ipostaza sa pozitivă, acesta este "omul religios", cel ce se raportează neîncetat, în suişurile ca şi în căderile sale, la transcendenţa divină şi la propria sa imagine absolută, "suspinând după mântuire", laolaltă cu Firea întreagă, cum spune Apostolul. Pentru Petre Ţuţea, omul religios se realizează suprem în *omul creştin*. În ciuda aparenţelor, "omul religios" al lui Petre Ţuţea nu-i totuna cu acel *homo religiosus* al lui Mircea Eliade, dedus "ştiinţific" din materialul magico-mitico-religios al istoriei religiilor. Petre Ţuţea se raportează la omul Revelaţiei depline, la cel ce trăieşte în Hristos şi pentru Hristos. Mircea Eliade a înţeles de minune religiozitatea omului arhaic, dar a avut, din păcate, o proastă întâlnire cu creştinismul, aşa cum am încercat să arăt în altă parte. (''Mircea Eliade - «credinciosul fără Dumnezeu»?'', în ''Puncte Cardinale'', Nr. 2/1992, p. 6). Aici Petre Ţuţea este mai degrabă de părerea lui Nichifor Crainic: religiile arhaice, pre-creştine, abia de pot fi numite "religii"; mai potrivit ar fi să le numim "religiozităţi în căutarea lui Dumnezeu"; căci, în vreme ce creştinul Îl trăieşte *aievea* pe Dumnezeu, în Hristos Cel Întrupat, ne-creştinul Îl *visează* imperfect, aproximându-L mitologic sau filosofic, cu puteri omeneşti (drama "religiilor naturale"). Dar Dumnezeul Cel Viu nu poate fi substituit nici de Zeii Fabulei, nici de Dumnezeul abstract al filosofilor! Nu-i mai puţin adevărat că *orice* om religios, fie el creştin sau necreştin, este principial *orientat* spre Divinitate, simţindu-se insuficient sieşi şi refuzându-se "devenirii oarbe", "vremii care vremuieşte".

Ipostaza negativă a "omului istoric" este "omul autonom" de la care am pornit, cel ce raportează totul la sine însuşi, tinzând să se în-singureze în ţarcul acestei lumi, dominat de trufie şi de amăgire. Împrumutând termenii lui Bossuet (la care şi Petre Ţuţea obişnuia să facă apel), putem spune că "omul autonom", ignorând "calea Domnului", bâjbâie ca un orb pe "calea omului". Sau, în termeni augustinieni, el întoarce spatele acelei *civitas Dei* şi se înfundă, cu perversă voluptate, în *civitas terrena*.

De fapt, creştineşte vorbind, "autonomia" aceasta este doar una iluzorie. Căci omul, când se desprinde de Dumnezeu, nu rămâne "singur" decât în aparenţă. În realitate, el devine "jucărie" sau "unealtă" a diavolului. Răul, s-a spus, nu are bază ontologică, el nefiind altceva decât "lipsa Binelui", *privatio boni* (Fericitul Augustin). Prin urmare, *absenţa lui Dumnezeu* devine, de la sine, *prezenţă a diavolului*; de aceea, "cetatea pământească" a Fericitului Augustin nu este doar *civitas terrena* pur şi simplu, ci este *civitas terrena sive Diaboli*. Vulgarizând puţin, omul, dacă nu este al lui Dumnezeu, devine "al dracului" (şi este simptomatic că de la o vreme, în limba română, "a fi al dracului" sau "a fi dat dracului" au devenit expresii laudative!). În fond, ce altceva face acest om decât să repete păcatul luciferic? Poate că dacă un Lucian Blaga nu s-ar fi jucat mai înainte cu termenii aceştia, Petre Ţuţea n-ar mai fi zis "om autonom", ci de-a dreptul "om luciferic". Căci, în ultimă instanţă, acesta este "omul autonom": un om bolnav de *luciferism*, în sensul strict teologic al cuvântului.

Acest om autonom sau luciferic poate fi privit din multe puncte de vedere. Petre Ţuţea l-a tratat cu precădere din perspectiva cunoaşterii. De altfel, înainte de toate, "omul autonom", încântat de sine însuşi, deviază sensul existenţei, dinspre mântuire, fie spre cunoaştere ("gnosticismul" prost), fie spre creaţie (falsa "demiurgie"). El înlocuieşte viziunea religioasă a lumii cu o viziune culturală; ar vrea să re-gândească şi să re-creeze lumea lui Dumnezeu cu puterile minţii şi mâinilor omeneşti! Toată existenţa lui devine astfel căutare şi făptuire deşartă, căci caută unde nu este de găsit şi făptuieşte ce nu poate să dureze. Îşi poate umple lumea până la refuz, dar nu o poate transcende. Se mişcă năuc în cercul vicios al lui "aici" şi "acum", în imanenţa Naturii şi a Istoriei, înşelând şi înşelându-se.

Este vorba, până la urmă, de o proastă întâlnire cu Realul, pe care îl confundă cu aparenţele (*phainomena*) acestei lumi sau cu fantasmele minţii sale. De "Realul unic", care este Dumnezeu, el nu ştie, nu poate sau nu vrea să se apropie. De aceea, cunoaşterea eşuează fie în materialismul pozitivist, fie în idealismul raţionalist, fie – după oboseala prea multor "ratări" – într-un scepticism dezabuzat. "Omul autonom" începe prin a se crede "măsură a tuturor lucrurilor" şi sfârşeşte prin "a certa" realitatea că nu se potriveşte cu ideile lui, precum Hegel, sau prin a se întreba, asemenea lui Pilat: *Quid est veritas?* (Ce mai poate fi Adevărul printre atâtea "adevăruri"?!).

Istoriceşte vorbind, "omul autonom" s-a născut în Grecia filosofilor, a murit în Evul Mediu creştin şi a reînviat odată cu Renaşterea păgânizantă; a-l aştepta "să moară" din nou, de "moartea bună" a propriei lui suficienţe – acesta este sensul ultim al banalizatei formule a lui Malraux ("Secolul XXI va fi unul religios sau nu va fi deloc").

Petre Ţuţea făcea undeva un fel de tipologie a omului cunoscător. Raportaţi la cunoaştere, oamenii ar fi de cinci tipuri: *Misticul* ("contemplativul" care se deschide, "iluminat", cu credinţă şi cu smerenie, adevărului etern al Revelaţiei), *Căutătorul* (rătăcitorul om istoric care "se întreabă, întreabă şi caută", cu bietele lui puteri omeneşti, rămânând mereu pradă neliniştii şi neîmplinirii), *Scepticul* (care nu este, până la urmă, decât căutătorul învins de neputinţă), *Indiferentul* (care este un imbecil prin opţiune) şi *Imbecilul* (care s-a născut ca atare, reprezentând, din perspectiva omenească, doar "un deşeu bio-istoric"). Ultimele două tipuri (imbecilul "făcut" şi imbecilul "născut") neparticipând propriu-zis la "aventura" cunoaşterii, iar cel de-al treilea fiind doar varianta dezabuzată a celui de-al doilea, vor rămâne în atenţia noastră doar Misticul şi Căutătorul. "Omul autonom" se acoperă, gnoseologic, cu tipul Căutătorului. Incapabil de credinţă, dar dinamizat de orgoliu, el caută "certitudini" şi "consistenţe" acolo unde acestea nu sunt de găsit: în natură, în istorie sau în sinele său autonom. Dacă Misticul trăieşte *esenţial*, Căutătorul se înfundă în *fenomenalitate*, în acea "deşertăciune a deşertăciunilor" de care se tânguia Ecclesiastul.

Căutător este Filosoful (care jertfeşte raţiunii sale autonome şi "se întreabă'' necontenit). Căutător este Ştiinţificul ("omul de ştiinţă'', care jertfeşte prejudecăţii experimentalismului empiric şi "întreabă'' naiv lumea, universul). Dar cum "omul de ştiinţă'', istoric şi structural, nu este decât un derivat târziu al filosofului (un filosof "căzut" în empirie), Filosoful rămâne ipostaza majoră a Căutătorului. El este omul întrebător prin excelenţă, "un om care transformă în viciu nevoia întrebării". El dizolvă raţional misterele şi rămâne suspendat de propriile lui *întrebări*, în limitele fatale ale acestei lumi şi ale ficţiunilor minţii sale (*mintea* care *te minte*!): căci ori nu le poate răspunde, ori le dă o mulţime de răspunsuri ipotetice, ce adesea

Răzvan CODRESCU

(continuare în pag. 9)

Revoluţia din decembrie 1989, dată fiind mulţimea semnelor de întrebare rămase fără de răspuns, e departe de a-şi fi găsit aşezarea. Receptarea ei, prin urmare, continuă să fie diversă şi contradictorie. Singure evenimentele, ca evenimente, nu ca semnificaţie, şi nici acestea în totalitatea lor, au un oarecare contur, o oarecare consistenţă. Obligatoriu, receptarea revoluţiei, ca proces, e condiţionată de receptarea faptelor, a acelora care o condiţionează, din păcate, nu în mod apodictic, nevoia surprinderii sensurilor fiind inevitabilă şi generatoare de nelinişti şi întrebări ce încă persistă. Unele dintre întrebările acestea privesc evenimente de neînţeles, din prim-planul revoluţiei. Altele, şi acestea mi se par cele mai neliniştititoare, se referă la evenimente aparent subsidiare, împinse, parcă anume, undeva în spatele tumultului. Primul act juridic al Puterii nou instalate, "Decretul de abolire a pedepsei cu moartea", aparţine acestei ultime categorii. El se situează în descendenţa lichidării cuplului Ceauşescu şi vine în întâmpinarea prevenitoare a cererilor ce vor urma dinspre mulţimea revoluţionarilor, cereri de identificare şi condamnare a celor vinovaţi de moartea a peste o mie de tineri. Sub presiunea străzii, atunci, s-au promis multe, dar nu s-a făcut aproape nimic; cele câteva procese (Timişoara, Sibiu, Bucureşti) s-au dovedit simple simulacre. Mulţimii, în schimb, dar şi intelectualităţii, i s-a oferit o aporie cu iz preocupant şi caracter diversionist: dezideratul IERTĂRII, motivat formal, în fel şi chip: împlinirea poruncii creştine, prevenirea vânătorii de vrăjitoare, necesitatea consensului naţional ş.a.m.d. Grefată pe trunchiul unei necesităţi reale, stratagema a prins, dezbaterile au început să se succeadă, să ia amploare, să dezbine în cele din urmă. Efect scontat, efect obţinut, atât la nivelul intelighenţiei, cât şi la cel al cetăţeanului de rând. Dovadă faptul că, după mai bine de şase ani, disputele continuă, curios, nu atât printre revoluţionari, cât în rândul politicienilor şi intelectualilor de tot felul: politologi sau moralişti.

A uita sau a nu uita, a ierta sau a nu ierta, în ultimă instanţă, a fi sau a nu fi, aceasta este întrebarea, pe cât de actuală, pe atât de veche. Şi-a pus-o Euripide, prin intermediul lui Oreste; şi-a pus-o apostolul Petru, în timp ce-L urma pe Iisus (*Mat.* 18, 21); şi-a pus-o Shakespeare, prin Hamlet; şi câţi alţii, farisei sau sinucigaşi, nu şi-o vor fi pus-o? Câţi însă au reuşit să ajungă şi la un răspuns? La doar unul din cele trei, logic, posibile: să uităm şi, implicit, să iertăm; să iertăm, dar să nu uităm; să nu uităm, să nu iertăm, fie şi cu riscul de a fi socotiţi - ce infamie! - răzbunători şi retrograzi, ba chiar primitivi. Pentru susţinerea fiecăruia dintre aceste răspunsuri, argumentele nu lipsesc. Fiind vorba de atitudini umane, caracterul lor nu e însă irefutabil. Ne mişcăm, stângaci, într-o lume de valori relative, aleatorii. În cele din urmă, iau decizii doar firile hotărâte, caracterele tari. Valabilitatea acestor decizii rămâne însă strict particulară.

Aşadar, să uităm şi, implicit, să iertăm. E primul dintre răspunsuri şi cel mai radical. Dar pentru ce să o facem? "Nu e nevoie să fii psiholog - scrie dr. Ion Vianu, într-un eseu publicat în nr. 2 al revistei "Memoria" - ca să înţelegi ce este, în viaţa fiecărui ins, amintirea: pe de o parte, ea alcătuieşte acel capital care se acumulează şi care dă, prin prezenţa lui mereu sporită, greutate şi substanţă existenţei umane; dar, în acelaşi timp, ea este şi firul conducător care dă fiinţei o continuitate şi o devenire fără de care existenţa nu ar avea valoare". Altfel spus, în afara memoriei nu există trecut, nu există viitor, nu existăm noi, uitarea (amnezia) echivalând cu pierderea identităţii. Indiscutabil, amnezia este o boală. Boală este şi hipermnezia, adică reţinerea (stocarea) nesublimată, în stare vie, a absolut tuturor experienţelor prin care trecem, instituirea unui prezent continuu, blocarea devenirii, de unde necesitatea de a şti "ce poate fi uitat (totuşi) şi ce nu? Ce trebuie uitat? Ce este oprit să uiţi?''. Sunt întrebări fundamentale, la care, din păcate, eseistul nu răspunde, nu poate răspunde, pentru simplul fapt că "nu suntem stăpâni pe amintire, nici pe uitare". Şi cum iertarea nu e decât "un caz particular al uitării", nu suntem stăpâni nici pe iertare. "Nimeni nu ne poate porunci să iertăm, nici măcar noi - nouă înşine'' - scrie acelaşi dr. Ion Vianu. ''Iertarea este gratuită, adică efectul unei graţii ne-comandate şi ne-voite". Şi încă un citat: "Iertarea este pornirea generoasă, acea adevărată transmutaţie interioară care face ca ciclul violenţelor să se întrerupă şi pacea adevărată să se substituie războiului de uzură. În acest sens, există un adevărat imperativ etic al iertării". S-ar părea că ne găsim în faţa unui conflict dramatic: imperativul etic de a ierta şi imposibilitatea funciară de a o face, conflict cu o eventuală rezolvare doar în plan religios.

În discursul rostit la festivitatea de decernare a Premiului Nobel pentru pace (11 dec. 1986), Elie Wiesel, supravieţuitor al holocaustului socotit drept un aprig justiţiar, prezintă problema foarte asemănător (evident, Elie Wiesel îi are în vedere pe evrei; eu îmi îngădui să generalizez): "Dacă Dumnezeu vrea să-şi amintească de suferinţa noastră, totul va fi bine. Dacă El nu vrea, totul va fi pierdut. Astfel, refuzul memoriei devine blestemul lui Dumnezeu care ne urmăreşte, făcându-ne să repetăm la nesfârşit dezastrul trecutului". Ceva mai departe: "Dacă memoria ne ajută să supravieţuim, uitarea ne face să trăim mai uşor". În final, aceeaşi dramatică întrebare: "Cum vom putea vreodată pune în acord datoria noastră către memorie, cu nevoia de uitare, indispensabilă vieţii?" Cum, de vreme ce atât memoria, cât şi uitarea sunt părţi constitutive ale uneia şi aceleiaşi existenţe? Elie Wiesel, teoretic cel puţin, nu răspunde nici el.

Aşa stând lucrurile, să facem apel şi la Biblie. Legea Vechiului Testament, în mod declarat lege e unui "Dumnezeu gelos", "răzbunător" (''Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte''), în viziunea omului modern e o lege crudă, reprobabilă, depăşită. În realitate, Legea Vechiului Testament nu e nimic altceva decât "lege", adică sumă de prescripţii comportamentale, axate pe ideile de contract şi dreptate, în contextul ei răzbunarea semnificând, cum spune Al. Paleologu, sancţiunea, adică "reechilibrarea lumii, purificarea ei, exorcizarea ticăloşiei şi crimei". "Se răzbună" (se îndreaptă vremea, redevine frumoasă) sau "m-am răzbunat" (m-am liniştit, m-am înseninat) sunt sintagme frecvent întâlnite în lumea ţăranilor ardeleni. Nimic visceral aşadar, nimic primitiv. Societatea contemporană, societate secularizată, proclamând preeminenţa statului de drept, domnia legii, e o societate, în mare măsură, similară celei a Vechiului Testament, e o societate a răzbunării în sensul originar al cuvântului, o societate axată şi structurată pe ideea de dreptate. E motivul pentru care mi se par cel puţin ciudate, atât discursul antirăzbunare, practicat de apologeţii acestei societăţi, cât şi apologia aceluiaşi discurs, făcută toleranţei şi iertării, cu preţul distorsionării sensurilor: răzbunarea fiind socotită act resentimentar, nu act de dreptate, aceasta în numele unei pretinse societăţi creştine. Societate ambiguă, societatea aceasta e structurată pe două coordonate antinomice: cea a imanenţei şi cea a transcendenţei, cea a dreptăţii şi cea a iubirii.

Să nu complicăm însă lucrurile în mod inutil, ci să recurgem la texte: "Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri" (Rugăciunea Domnească). Sau: "Nu vă răzbunaţi singuri, iubiţilor, ci lăsaţi loc mâniei lui Dumnezeu, căci scris este: A mea este răzbunarea. Eu voi răsplăti, zice Domnul (...) Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele" (*Rom.* 12, 19-21) De la bun început se impune o remarcă. Sunt greşeli (păcate) săvârşite de oameni faţă de Dumnezeu, încălcări ale poruncilor Lui, şi greşeli săvârşite de oameni faţă de alţi oameni, precum şi faţă de ei înşişi. Porunca de a ierta priveşte semenul care a greşit faţă de mine, îl priveşte pe vrăşmaşul meu. Dreptul de a ierta semenul care a greşit faţă de un alt semen, diferit de mine, şi cu atât mai mult, pe cel care a încălcat o poruncă dumnezeiască, o prevedere juridică, un precept moral, nu-l am. Iertarea nu e doar stare lăuntrică, generozitate, ea e şi derogare de la lege. Dreptul de a o acorda nu îl are decât instanţa (persoana) de la care legea emană. Mai mult, iertarea nu e posibilă în lipsa recunoaşterii vinovăţiei şi a dorinţei explicite (cererii) a vinovatului de a o obţine. Nimeni nu poate fi iertat, nimeni nu poate fi mântuit împotriva voinţei lui. Iertarea nu e un exerciţiu univoc. Ea presupune o motivaţie, atât în ce priveşte victima, care iartă, cât şi torţionarul (călăul), care urmează să fie iertat şi căruia, potrivit moralei creştine, nu i se vrea moartea, ci îndreptarea. Şi chiar dacă victima îşi iartă călăul în mod necondiţionat, gestul acesta, în plan general, rămâne fără de efect. Victima continuă să rămână victimă, e drept împăcată în sine, fără resentimente adică, ceea ce nu e puţin, torţionarul continuă şi el să rămână torţionar, dispus, la prima ocazie, să-şi reia fărădelegile de unde le-a lăsat sau chiar de la capăt. Iertarea, ca gest univoc, aduce, eventual, pace celui ce iartă. Nu rezolvă însă problema revenirii la normalitate, problema exorcizării crimei; or adevărata problemă a societăţii noastre aceasta este. În vederea acestui scop e necesar procesul comunismului sau, mai exact, procesul oamenilor care, la adăpostul şi în numele acestui regim, au săvârşit crime, încălcând nu doar legile morale, nu doar legile internaţionale, ci înseşi legile regimului pe care l-au servit. Puterea înscăunată în decembrie 1989, abrogând pedeapsa cu moartea, ştia foarte bine pentru ce o face. În nici un caz din considerente umanitare.

Pe scurt, aşadar:

1. Memoria e însăşi substanţa existenţei noastre. Cine renunţă la memorie, renunţă la identitate, renunţă la viitor.

2. Iertarea, caz particular al uitării, e o stare de graţie. Dacă Dumnezeu te-a învrednicit cu un asemenea har, pe cel ce ţi-a greşit poţi să-l ierţi, ba chiar ai obligaţia să o faci, dacă vinovatul se recunoaşte vinovat şi dacă ţi-o cere. Împotriva voinţei lui, iertarea rămâne fără sens. Şi dacă, totuşi, inima ta, învingând resentimentele, poate să ierte fără să pună condiţii, înseamnă că ai ajuns în preajma sfinţeniei.

3. Nu poţi ierta în numele oamenilor, în numele morţilor, în numele celor ce vor veni după; şi nici în numele lui Dumnezeu, decât dacă eşti învrednicit de El cu harul preoţiei. În plan istoric, iertarea preotului nu îndepărtează sancţiunea. Echilibrul lumii, alterat prin nesocotirea poruncilor şi încălcarea legii, se cere refăcut.

4. Nu sunt puţini oameni care consideră memoria drept pavăză împotriva ispitei de a recidiva. Un factor de prevenire a repetării răului. Sunt sceptic în ce priveşte eficienţa lecţiilor oferite de istorie. Din experienţa altora se învaţă greu. Ea, memoria, se justifică totuşi, dacă nu ca pavăză, măcar ca avertisment, cu rol de contrapunct al responsabilităţii, ori ca reper al unui posibil (dacă nu cumva inevitabil) rechizitoriu. Timpul nu e doar taumaturg, e şi judecător.

Viorel GHEORGHIŢA

Profiluri lirice
Ovidiu Vasilescu

Pasărea abisului (Editura "Puncte Cardinale", Sibiu, 1996, cu un cuvânt înainte de Răzvan Codrescu) este al patrulea volum de versuri semnat de poetul Ovidiu Vasilescu (fost deținut politic, actualmente stabilit în Statele Unite). Celelalte volume, apărute în Exil, fuseseră *Fructe din pomul serii*, *Strigăt către dragoste și către moarte*, *Cânturi pentru somnul Tău* (din care o selecție a apărut și în "Puncte Cardinale", Anul V, Nr. 3/51, martie 1995, p. 3).

Anunțând pe această cale apariția noului volum, le oferim cititorilor noștri câteva mostre din această tulburătoare lirică de detenție. Cei doritori pot primi proaspătul volum prin poștă. Solicitările se vor face pe adresa publicației noastre, iar banii (6000 lei pentru solicitanții din țară și 5$ USA pentru cei din străinătate) vor fi expediați *prin mandat poștal*, pe aceeași adresă (Calea Dumbrăvii 109, 2400 - Sibiu).

Prin volumul de față, poetul Ovidiu Vasilescu nu dă doar măsura cea mai înaltă a talentului său, dar și mărturisește încă o dată despre importantul capital de creație și spiritualitate adunat sub bolțile închisorilor comuniste, ca o răscumpărare a vremurilor.

ZĂVORUL

Zăvorule, zăvorule de fier
tu, Zeitatea unui temnicer,
tu, semnule, mai tainic decât pari
și armă "sfântă"-n mâna celor mari,

te-aud din zori și-n noaptea grea te-aud,
ca vuietul zăpezilor din Sud,
și gheţuri, gheţuri, inima-mi cuprind,
când peste mine lumile se-nchid.

Și inima mea tânără tresare,
la scrâșnetul mușcând cu-nverșunare
din timpul care m-a trădat și el,
cum frații m-au trădat câte nițel.

Ah, cum aș da ruginii trupul tău,
ori, cât de blând te-aș pune pe ilău
și dintr-un drug ne-nsuflețit și slut,
din ură și invidie făcut,

să bat și eu la roșu dogorit
coroana Celui Care m-a urzit.
Prin flacăra iubirii să te trec,
tu, drug nătâng, ori inimă de cerc.

Și sub povara dulcei lăcrimări
să bat simbolul marilor iertări.

JUSTIFICARE

Spuneam, atunci, că va fi mai puțin,
un an ori doi spuneam că o să fie,
dar anu-aici e cât o veșnicie
și fiecare clipă-i un destin.

Noi timpului măsura i-o luăm
nu după ceas, ori mersul unor astre,
ci cu tăria strigătelor noastre,
când de durere-înnebuniți urlăm.

Nu-s anotimpuri pentru osândiți
și însăși vremea altfel se arată:
un fel de nesfârșită judecată,
cu mii de Chriști scuipați și răstigniți.

Deci, iată, unde m-am lăsat furat
de gândul c-o să fie mai devreme,
când îți voi pune sărutări pe gene
și-n deget un inel adevărat.

Pe-aici e vremea negură și ceață,
și orice clipă stăruie o viață.

VENISE MOARTEA

Venise moartea-n seara de Crăciun
și se-așezase într-un colț cu umbră,
șoptind cu voce sigură și sumbră:
"Sunt darul tău, sunt îngerul cel bun.

Să nu mai ceri zăvoarelor să ardă,
nici drugilor de fier să nu le ceri
să se prefacă-n fum de ienuperi,
că-n somn adânc străjerii or să cadă.

Eu sunt aici, că-i timpul să te dai
în mâna Celui Care zămislește
și zodia din stele ți-o citește,
câți ani de silnicie să mai ai.

Venit-a timpul, iată, ca să pleci
din vastitatea liniștei totale
și din osândă în vecii să treci,
așa cum spune planul minții Sale.

Fii gata, deci, că vom pleca curând!
Mai fă o rugăciune pământeană,
că vom ieși curând din subterană,
ca pasărea din jarul ei zburând."

PROTOTIPUL

Din câte feluri de argilă sunt,
din cea mai bună m-ai făcut pe mine;
pământu-n care tremură un sfânt
și umbra care seamănă cu Tine.

Un munte de granit de frământai,
ori inimă de marmură străină,
Tu tot prin mine plânsu-ți potoleai
și tot prin mine dorul de lumină.

Eu nu sunt numai omul pe pământ
și nici mai mare pe viețuitoare,
sunt rezonanța fiecărui cânt,
ce Te frământă, Doamne, și Te doare.

Prin mine trece soarele-n amiezi
și cerul tot prin mine se dezleagă,
că eu sunt fapta-n care Tu Te vezi
și după care îngerii aleargă.

Argilă sunt, și piatră, și nămol,
dar m-ai zmălțat cu limpeziri astrale,
c-ai vrut să fiu icoanelor simbol
și rațiunea rugăciunii Tale.

Sunt, iată, astăzi, adevărul viu,
sunt partea Ta de lume pământească,
sunt cel ce-Ți trece turma prin pustiu
și firea Ta atât de nefirească.

Din câte feluri de argile sunt,
pe mine m-ai făcut din cea mai bună,
ecoul de la primul Tău cuvânt
și urma-n care vremile se-adună.

N-O SĂ MAI MOARĂ NIMENI

N-o să mai moară nimenea pe drum,
se vor sfârși cu toți într-o grădină
și nici un cântec n-o mai fi postum,
și nici un suflet searbăd de lumină.

N-o să mai moară nimenea de azi,
așa-i porunca de la Cel mai mare,
că în picioare toți, ca niște brazi,
ne vom petrece-n viața viitoare.

Cei ce-au murit 'nainte de soroc
se vor preface-n râuri și-n cascade,
se vor preface-n vâlvătăi de foc,
în care neamul sufletul și-l arde.

Comoara țării ei vor fi de-acum,
ei, morții noștri fără de morminte,
ei, vetrele din care strângem fum
să ne-mbătăm aducerile-aminte.

N-or să mai moară tineri la răscruci
și n-or mai fi morminte fără nume,
că-n țara asta-s cel mai multe cruci
și se petrece toată-n rugăciune.

Luați aminte deci la ce vă spun,
că vorba mea e voia Lui din carte,
că-n țara asta oamenii apun
și nu mai trece nimenea prin moarte.

Ne vom sfinți de tineri și frumoși,
de copilandri-n îngeri ne-om preface,
și-om fi o țară plină de Christoși,
în care Dânsul raiul și-l va face.

Pe coperta volumului: "Vis" - gravură de Ștefan ORTH

O PREMIERĂ ÎN CULTURA ROMÂNEASCĂ

Solida lucrare cu caracter istorico-filosofic a d-lui **GABRIEL CONSTANTINESCU**, ***Filosofia arabă a istoriei. Ibn Haldun***, a văzut lumina tiparului în această toamnă, la Editura "Anastasia" (în col. "Religiile cărţii", inaugurată cu acest prilej şi destinată studiilor despre "raporturile religioase şi culturale dintre «cele trei monoteisme»").

Cititorii "Punctelor cardinale" sunt oarecum familiarizaţi cu interesul pe care redactorul-şef al publicaţiei noastre (fost ofiţer în timpul celui de-al doilea război mondial, cu studii de Filosofie şi Matematică, fiul scriitorului sibian Paul Constant) îl poartă lumii islamice şi culturilor Orientului Apropiat în general. În paginile "Punctelor cardinale" i-au apărut, în serial, practic alte două cărţi: "Lumea arabă – adevăr şi prejudecată" (din Nr. 8-9/1993 până în Nr. 2/1996) şi un studiu dedicat "Talmudului" (inaugurat în Nr. 3/1996), ce va continua încă o bună bucată de vreme (în măsura în care, cu voia lui Dumnezeu, revista va reuşi să supravieţuiască, în condiţiile devalorizării galopante a leului). Tot domnia-sa a alcătuit şi lungul serial "Evreii în România" (din Nr. 7/1992 până în Nr. 4/1995; materialul respectiv este în curs de apariţie în volum).

Cartea apărută la "Anastasia" – ni se dezvăluie în Postfaţă (pp. 237-243) – "ar fi trebuit să fie o lucrare de doctorat" (îndrumată formal şi susţinută călduros de prof. Ion Banu, apoi recenzată elogios de prof. Gh. Vlăduţescu). Terminată încă de la începutul anilor '70 (este uimitor cum autorul a putut aduna, fără să poată circula în străinătate, un material bibliografic atât de întins şi de specializat!), ea n-a putut trece de piedicile puse de comunişti, având în vedere că autorul era *persona non grata* (fost deţinut politic anticomunist, având şi o "origine socială" nu tocmai "sănătoasă"). Între timp, fusese tradusă şi în germană (de către d-l ing. Alexandru Coman, un alt pasionat de arabistică, stabilit de mai mulţi ani în Germania). A existat şi un contract, semnat încă din 1982, cu Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică din Bucureşti; studiul despre Ibn Haldun ar fi trebuit să apară în "Bibliotheca Orientalis" (seria îngrijită de "tovarăşul" Idel Segall). Entuziasmul editorilor s-a stins însă îndată ce au aflat, probabil, date mai precise despre autor... După o aşteptare de patru ani, solicitând o lămurire din partea editurii, d-l G. Constantinescu a primit următorul răspuns: "Lucrarea dumneavoastră a fost reţinută în portofoliul editurii şi este prevăzută în proiectul planului nostru de perspectivă pentru anii următori..." Era limpede că studiul fusese "înmormântat".

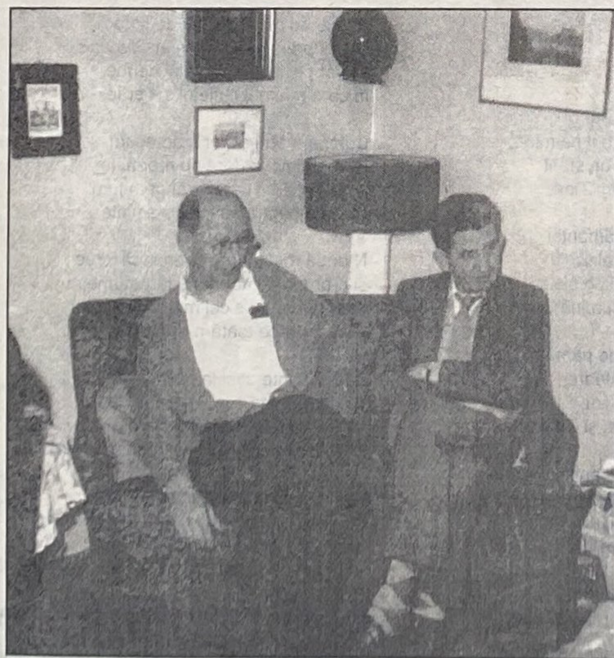
În anul 1990, la stăruinţa prof. Ion Banu şi al celor câţiva apropiaţi care apucaseră să citească lucrarea, d-l G. Constantinescu a încercat să reia, în noul context, măcar procesul de obţinere a titlului de doctor în filosofie. Tergiversările în constituirea comisiei şi "aroganţa specifică birocraţiei comuniste" (de care nu ne-am lecuit nici astăzi) l-au făcut să renunţe, scârbit.

Editura "Anastasia", la care cartea a ajuns pe la începutul acestui an, a hotărât s-o publice, sesizându-i valoarea şi caracterul inedit în cultura românească. Tratarea monografică a unui filosof arab al istoriei dinspre sfârşitul Evului Mediu este, într-adevăr, o premieră în cultura noastră. Interesul cărţii este cu atât mai mare cu cât Ibn Haldun (1332-1406) este unanim recunoscut astăzi drept adevăratul părinte al sociologiei şi unul dintre precursorii însemnaţi ai istoriologiei moderne. Cartea se adresează deopotrivă istoricilor, filosofilor, sociologilor, politologilor, arabiştilor, dar şi celor interesaţi de teologia istoriei (Ibn Haldun fiind raportat în permanenţă atât la gânditorii islamici, cât şi la cei creştini). Ea este alcătuită dintr-o introducere istorico-biografică (pp. 5-43), apoi din prezentarea detaliată, în patru capitole ample ("Problema cunoaşterii", "Elemente de teoria istoriei", "Societate şi civilizaţie", "Statutul ontologic şi axiologic al omului"), a concepţiei filosofice a lui Ibn Haldun, în contextul mai general al culturii şi spiritualităţii arabe (pp. 45-235). Volumul este însoţit de un Indice de nume, de un Glosar de termeni arabi şi de o temeinică Bibliografie (mai ales nemţească, englezească şi franţuzească, rămasă însă la stadiul anilor '70), care sporesc interesul ştiinţific şi valoarea instrumentală a cărţii.

"Privită cu ochii contemporaneităţii, opera lui Ibn Haldun – concluzionează autorul – *poartă în sine semnificaţia unei anticipaţii a viitorului. Privită însă cu ochii sufismului secolului al XIV-lea, ea reprezintă un mare pas înapoi, spre veacul demult depăşit al lui Averroes. În antiteza dintre cele două optici, intervenţia lui Ibn Haldun dobândeşte sensul unei sinteze,* ***Prolegomenele*** *voind să demonstreze atât necesitatea pasului înapoi, pentru restabilirea legăturilor cu tradiţia ştiinţifică a gândirii islamice, cât şi posibilitatea continuării creatoare a acestor tradiţii, prin redefinirea conceptului de ştiinţă şi abordarea unor noi probleme în spiritul acestei redefiniri. Din păcate, însă,* ***Prolegomenele*** *reprezintă singura strădanie de actualizare a acestei posibilităţi; şi, deşi realizată la un nivel de valoare impresionant, unicitatea ei face din Ibn Haldun un mare izolat în mijlocul lumii de care a voit să fie cât mai aproape"* (pp. 234-235).

Ediţia de la "Anastasia" (purtând culoarea verde a Profetului) a apărut cu puţin înainte ca autorul să împlinească 75 de ani (n. 5 noiembrie 1921). Îi dorim să rămână sănătos şi activ şi să-şi vadă publicate şi alte volume (inclusiv de publicistică, domnia-sa fiind unul dintre cei mai lucizi analişti ai devenirii politice şi morale a lumii româneşti)!

Adolf Crivăţ-Vasile

Autorul (dreapta) împreună cu d-l Alexandru Coman, traducătorul cărţii în limba germană.

Membrii Redacţiei îi urează un călduros "La mulţi ani!", în cea de-a 75-a toamnă a tinereţii sale, D-lui Gabriel Constantinescu, întemeietorul şi directorul "Punctelor cardinale", căruia îi place să se numească doar "redactor-şef"...

LEPADAREA DE CREDINTA

De curând a fost lansat la Melbourne, de către *Consiliul pentru creştini şi evrei* din Australia, un mic volum, modest descris drept "guidelines" (principii directoare), intitulat *Rightly Explaining the Word of Truth* (''Să interpretăm corect cuvântul Adevărului''), cu cooperarea şi sub directa îndrumare a capilor celor trei mari denominaţii creştine din Australia: Anglicană, Romano-Catolică şi Uniting Church (specia neoprotestantă destinată mai ales insularilor din Pacific), dar şi cu sprijinul altor denominaţii (se citează doar Biserica Luterană). Rolul acestor principii directoare este indicat de însuşi titlul introducerii: *Guidelines for Christian clergy and teachers in their use of the New Testament, with specific reference to the New Testament's presentation of Jews and Judaism.* Documentul a fost salutat cu mare bucurie, pentru că el "courageously strikes the first blow to remove a sanctimonious religious bigotry from the profession of Christian faith" (într-o traducere liberă, dar care mi se pare că redă mai adecvat sensul: dând primul pumn făţarnicului fanatism religios cuprins în mărturisirea credinţei creştine!). Atenţie deci, e doar primul pumn! Argumentul de bază al "documentului" este, deşi prezentat ca rezultat al ultimelor cercetări, răsuflatul argument al datei târzii a Evangheliilor, vechi de aproape 200 de ani (şcoala de la Tübingen), argument dărâmat de nenumăraţi savanţi de atunci încoace, începând cu celebrul Constantin Tischendorf, descoperitorul nu mai puţin celebrului manuscris al Evangheliei lui Ioan de la Sinai. Evangheliile ar fi, chipurile, nişte scrieri fabricate de trădătorii cauzei naţionale iudaice (a "sionismului"), obliterate de distrugerea de către romani a Templului din Ierusalim în urma războiului iudaic din anii 66-70 d.H. Ca să se "justifice" în faţa romanilor, apostolii şi evangheliştii (trădătorii în cauză) au falsificat "adevărata" istorie a lui Iisus (revoluţionarul iudeu executat de romani), "inventând" povestea învierii (în care nici un om cu "bun simţ" nu poate crede, nu-i aşa?) şi prin aceasta " creând premizele viitoarelor persecuţii împotriva evreilor". Biserica, preluând această "invenţie", a întreţinut ura împotriva evreilor, care a dus în mod direct la "Holocaust". Adevăraţii responsabili ai "Holocaustului'' nu au fost deci neo-păgânii naţional-socialişti germani, care urau creştinismul cu aceeaşi ardoare ca şi inspiratorii lor francmasoni, teosofi şi oculişti, ci creştinii! La fel, "adevăraţii responsabili" pentru moartea lui Hristos au fost romanii şi deci oprobiul pentru ea trebuie să cadă, nu-i aşa, pe ... italieni, descendenţii direcţi ai romanilor (şi pe cei care se cred descendenţii romanilor, ca românii, de pildă!). Această infamie are girul capetelor Bisericii din Australia, care încă are îndrăzneala să-şi mai zică creştină, şi va fi distribuită în toate ţările (peste 20) membre ale *Consiliului Internaţional al creştinilor şi evreilor*! Cărţulia a fost lansată de însuşi guvernatorul statului Victoria, în faţa unei audienţe de peste 400 de persoane ("crema" *establishment*-ului victorian), cu indicaţia: "Aceasta este adevărata interpretare a Noului Testament"! Întâmplător, statul Victoria este fieful "miraculosului" multimilionar Rabbi Gutnick, care descoperă diamante doar prin influenţa spirituală a "marelui" Rabbi Schnierson de la New York, şeful sectei Lubavicilor, declarat Mesia, dar care a decedat (spre supărarea suporterilor săi) înainte de a intra în Ierusalim. Se caută un nou Mesia şi rabbi Gutnick pare să fie candidatul favorit. "Bibi" Netanyahu l-a primit cu discretă pompă în Israel.

Pe sub frazele găunoase, despre "toleranţă" şi "înţelegere", ale documentului, se ghicea intenţia de a lega "incitaţia la ură împotriva evreilor", de care s-a făcut vinovată Biserica de două mii de ani, de un proiect de lege supus spre aprobare Parlamentului australian, care propunea criminalizarea (cu pedepse cu închisoarea) "incitării la ură rasială sau **împotriva unor grupuri etno-religioase.**" E uşor de ghicit care sunt aceste grupuri ''etno-religioase''. Legea era inutilă, deoarece e suficientă **bănuiala** de "antisemitism" ca cineva să fie considerat "lipsit" de maniere" sau declarat "lunatic" şi să-şi vadă orice şanse serios compromise. Pe de altă parte, legea ar fi putut da avantaje şi altor grupuri (de pildă palestinienilor, musulmanilor sau chiar creştinilor), aşa că "libertatea de expresie" a prevalat şi legea a căzut (în forma ei extremă).

La *Oxford University Press* a apărut Biblia "politically correct", care "adaptează" textul Bibliei la "condiţiile lumii moderne", din grija, vezi Doamne, de a-l face "relevant" pentru omul modern, atât de "luminat" încât nu mai poate crede în "naivităţile" de care erau afectaţi bieţii oameni "medievali"! Rugăciunea ''Tatăl nostru ...'' devine "Tatăl/ Mama noastră care ...", ca să o facă "relevantă" şi pentru feministe, şi multe alte nerozii! Incidental, am aflat că Biserica Anglicană a suprimat din formula botezului pe "mă lepăd de Satana"(căci cine dracu' mai crede azi în Dracu'?!). *Biblia Hazlie* (ar zice cei care îşi mai amintesc de propaganda ateist-ştiinţifică ce inunda într-o vreme, pe care ne iluzionam să o credem apusă, standurile librăriilor şi rafturile bibliotecilor din România)! Dar hazul dispare când aflăm că a fost suprimat numele iudeilor din pasajele care spun textual: "iudeii, cari pe Domnul Iisus l-au omorât ca şi pe prooroci; şi pe noi ne-au prigonit şi sunt neplăcuţi lui Dumnezeu şi tuturor oamenilor sunt potrivnici" (*I Tes.* 2, 15) . Lumea a primit *Biblia Hazlie* cu sentimente mergând de la oroare la deriziune. Singurii care au primit-o cu satisfacţie zgomotoasă au fost evreii, care au salutat-o prin glasul venerabilului Rabbi Raymond Apple de la Marea Sinagogă din Sydney, nu chiar întâmplător preşedintele *Consiliului australian pentru creştini şi evrei*. (*Consiliul pentru creştini şi evrei din statul NSW* s-a grăbit să înainteze o plângere formală împotriva lui Alan Jones, prezentatorul unui program de ştiri pe Canalul 7 al Televiziunii australiene, pentru că a îndrăznit să râdă de *Biblia Hazlie*! Acuzaţia era că "minciuna că iudeii l-au omorât pe Hristos a alimentat antisemitismul de aproape 2000 de ani") .

Şi tot pe atunci, în Germania, Curtea Constituţională din Karlsruhe a ordonat Landului Bavaria să scoată **toate** imaginile lui Hristos pe cruce din toate şcolile, întrucât ar viola garanţia constituţională a neutralităţii religioase! Şi de ce ? Pentru că o fetiţă a fost "distressed" de imaginea lui Hristos murind pe cruce!

De fapt, motivul care a provocat publicarea acestor "guidelines" în Australia a fost că un reprezentant al sioniştilor ''a descoperit întâmplător" că într-o şcoală, la ora de religie, se scrisese pe tablă un pasaj din Evanghelia lui Matei (din acelea care "incită la ură"). Concomitent, un nou val de "best-sellers", filme documentare, dezbateri s-a abătut asupra televizoarelor şi librăriilor, toate aducând "noi revelaţii" : Hristos nu a înviat, **ci a fost răpit de ucenici din mormânt**, (vezi *Mt* 28, 11-15, pentru "noutate"!), a mai trăit multă vreme, s-a însurat cu Maria Magdalena, a avut copii care au fost părinţii tuturor dinastiilor europene (mai ales a...Merovingienilor şi...Habsburgilor), moştenitoare ale sângelui lui Hristos (care nu are altă semnificaţie decât că a transmis "**sămânţa lui David**"), a căror restaurare pe tronurile regale şi imperiale ar echivala... cu **A Doua Venire**! Iisus a murit ca orice muritor şi a fost îngropat într-un loc al cărui secret este păstrat cu străşnicie (din India până în sudul Franţei - această ultimă variantă pare să întrunească cele mai multe favoruri, întrucât este imposibil de verificat), dar pe care neobosiţii "challangers" ai "concepţiei tradiţionale a bisericii" sunt aproape gata de a-l dezvălui, dacă nu s-ar izbi de opoziţia înverşunată a "tradiţionaliştilor"! Toate aceste încercări afirmă fără echivoc că această concepţie nu e doar neadevărată, ci un fals deliberat, care a adus atâtea nenorociri, de care Biserica, în ura ei viscerală împotriva poporului ales, s-a făcut vinovată şi pentru care cândva (foarte curând) va trebui să plătească foarte scump! Ele sunt, foarte vizibil, un "blue-print" pentru viitoarele persecuţii.

Ceea ce este infinit grav este chemarea directă şi neechivocă la apostazie, lansată prin gurile capilor Bisericii catolice. Bineînţeles, nu toţi catolicii au apucat pe acest drum fatal. Decizia curţii de la Karlsruhe a provocat o reacţie masivă din partea Arhiepiscopului din München, cardinalul Friederich Wetter, care a amintit că naziştii au încercat să facă acest lucru, dar au fost forţaţi să dea înapoi de protestele Bisericii, spunând: "Ceea ce a fost posibil sub dictatura nazistă trebuie să fie cu atât mai mult posibil în statul nostru democrat, întemeiat pe domnia dreptului. Noi garantăm toleranţa pentru cei care gândesc altfel decât noi. Cerem cu tărie ca şi nouă să ni se acorde aceeaşi toleranţă"...

M-am mângâiat cu ideea că acest fenomen este încă limitat la lumea anglo-saxonă şi catolică. Cât de greşit eram, aveam să-mi dau seama găsind, printr-una dintre acele "întâmplări" profund semnificative (deoarece căutam cu totul altceva), în Biblioteca Fisher a Universităţii din Sydney, un volum intitulat *Orthodox Christians and Jews on Continuity and Renewal. The Third Academic Meeting between Orthodoxy and Judaism. Including a History and Bibliography of Dialogue between Ortodox Christians and Jews. Published by the Ecumenical Theological Fraternity in Israel.* Întâlnirea a avut loc la Atena în 1973. Am aflat atunci că al doilea *meeting* a avut loc la Bucureşti, în 1979! Tema nedeclarată (dar asupra căreia se insistă în mod subtil): depăşirea "dificultăţilor" care împiedică încă (din cauza antisemitismului oficial ortodox, reprezentat de Biserica Rusă din afara frontierelor, dar şi de Mitropolitul Ivan al Petersburgului, în jurul căruia s-au adunat "puterile reacţionare, şovine şi hiperpatriotice" din Rusia, ca organizaţia "pur fascistă Barsakov", care preia tezele falsului notoriu numit *Protocoalele*..., antisemitism moştenit de la biserica ţaristă, autoarea "celor mai infame pogromuri", condamnat însă de Patriarhia moscovită) eliminarea textelor "ofensive" la adresa evreilor **şi din slujba, imnologia şi omiletica ortodoxă**, ca şi elaborarea tacticilor prin care să se "**rightly explain...**'' înlăturarea ideii că legea nouă a desfiinţat legea veche, iar creştinii **TREBUIE** să "recunoască" îndemnul Sf. Pavel, "**ruşinos** uitat de ei", că evreii **rămân poporul ales, orice ar fi făcut**, şi să adopte "inefabila dragoste sacrificială a Sf. Pavel pentru evrei şi sacrele lor tradiţii", prin invocarea (în afara contextului lor) a cuvintelor Sf. Apostol din *Rom.* 11 (*op. cit.*, pp. 155-156). Un accent special (deoarece întâlnirea se făcea sub oblăduirea Patriarhului Ecumenic) a fost pus pe "scuzarea" antisemitismului Sf. Ioan Gură de Aur, care nu poate fi încă eliminat (Patriarhul Bartolomeu stă încă pe scaunul ocupat de acela dintre cei Trei Ierarhi care i-a lăsat spre săvârşirea **veşnică** Liturghia pe care vrea s-o schimbe; fireşte, Bizanţul e denunţat ca "epicentrul problemei antisemitismului").

De-a lungul comunicărilor se vorbeşte cu insistenţă de "fidelitatea faţă de rădăcini" - adică Vechiul Testament - dar nu se pomeneşte decât o **singură dată** Învierea (şi atunci în mod indirect, tocmai pentru a i se sublinia subtil irelevanţa!). Totul cu binecuvântarea Patriarhiei Ecumenice!

Vlad PROTOPOPESCU
Sydney - Australia

(continuare în pag. 13)

COMENTARIU LA CARTEA FACERII

Avertisment: **Studiul de faţă este versiunea prescurtată a unei lucrări de amploare, versiune adaptată spaţiului disponibil într-o publicaţie lunară. Tot din motive de spaţiu, am suprimat mare parte a notelor, ca şi bibliografia, neajunsuri pe care sperăm să le corectăm cu prilejul unei eventuale apariţii în volum. O variantă asemănătoare a acestui studiu a apărut în revista "Altarul Banatului", nr. 10-12/1994 şi 4-6/1995. Am dori, cu voia şi cu ajutorul lui Dumnezeu, ca în "Puncte Cardinale" să izbutim măcar publicarea comentariilor la Pentateuh (ceea ce ar însemna vreo 60 de numere). Versiunile de volum ale comentariilor cuprind, desigur, introduceri pentru fiecare carte biblică, prezentând integral textul scripturistic. Ne-am rezumat aici la comentarea acelor fragmente ale Scripturii care am socotit că prezintă interes pentru un public mai larg.**

I.S.U.

1. FACEREA LUMII

Sfânta Scriptură începe cu afirmaţia: "*La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul*" (*Facerea* 1,1). Pare a nu fi vorba de nici o noutate, ci de o idee general împărtăşită de religiile lumii. "Cerul şi Pământul" (*Dyavaprathivi*) sunt cuplul primordial în *Rig-Veda*. Vechii chinezi adorau pe *Hoe-tien Şan-ti* (Împăratul de sus al vastului cer) şi pe *Hu-tu* (Stăpânul pământului). *Anu*, personificarea cerului la mesopotamieni, avea ca soţie pe *Antu*, care reprezenta pământul... E uşor de constatat însă că, în relatarea biblică, cerul şi pământul nu sunt zeităţi, ca în cazurile de mai sus, ci doar creaţii ale lui Dumnezeu. Autorul face distincţia clară între Creator şi creaţie. Creaţia apare "la început". Dincolo de ea este Creatorul, Cel fără de început. Curgerea timpului porneşte odată cu creaţia, timpul fiind, de asemenea, creat de Dumnezeu, Cel ce există pe deasupra timpului.

Toţi Sfinţii Părinţi sunt de acord cu creaţia "din nimic", chiar dacă aceasta nu este afirmată explicit în *Cartea Facerii*. "Nu de la sine s-a produs lumea, căci nu e lipsită de o providenţă; nici dintr-o materie mai dinainte existentă, căci nu e slab Dumnezeu. Ci toate le-a ştiut şi le-a putut face Dumnezeu, prin Cuvântul, din cele ce nu existau nicidecum" (Sf. Atanasie cel Mare). În acelaşi ton, Sfântul Vasile cel Mare arată că ar fi necuviincios să socotim materia coeternă cu Dumnezeu, căci ar trebui să-i dăm aceeaşi cinstire.

Prin "cerul" făcut la început nu înţelegem cerul cel văzut, numit de Biblie "tărie". "Sfânta Scriptură n-a vorbit despre tăria aceasta, ci de alt cer, nevăzut de noi, după care este cerul acesta văzut de noi, numit tărie" (Teofil al Antiohiei). Iar cerul nevăzut este, desigur, lumea îngerilor, creată înaintea lumii materiale. Altfel, atât şarpele (3.1), cât şi heruvimii ce păzesc drumul către pomul vieţii (3,24) ar rămâne fără explicaţie.

"*Şi pământul era netocmit şi gol. Întuneric era deasupra adâncului şi Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor*" (*Fac*. 1,2). Fără prezenţa Duhului, apele ar rămâne simple stihii. Vom regăsi, în Scriptură, prezenţa Duhului deasupra apelor (Potopul; Botezul Domnului). Desigur, Duhul nu rămâne numai "deasupra" apelor, ci penetrează apele cu puterea Sa. Apa devine vine astfel, din stihie oarbă, element vital.

"*Şi a zis Dumnezeu: Să fie lumină! Şi a fost lumină. Şi a văzut Dumnezeu că lumina este frumoasă şi a despărţit lumina de întuneric. Lumina a numit-o Dumnezeu ziuă, iar întunericul l-a numit noapte. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua întâi*" (*Fac*. 1,3-5). Lumina e creaţia lui Dumnezeu. Noaptea, întunericul, apar ca negaţia sau absenţa Lui. Când Iuda Iscarioteanul pleacă să Îl vândă pe Hristos, Sfântul Evanghelist Ioan remarcă: "şi era noapte" (*In*. 13, 30). Noaptea este introdusă de păcat. Vedem că zilele creaţiei au doar "seară şi dimineaţă". La versetul 14 ş.u., e vorba de o altfel de noapte (pe care, nici aceea, Dumnezeu nu o lasă neluminată). Dumnezeu a despărţit lumina de întuneric, despărţire ce rămâne definitivă. (Preferăm, urmând Sfinţilor Părinţi, traducerea care spune despre creaţie că este "frumoasă", în loc de "bună", cum apare în mod obişnuit. Frumuseţea este căutată de iubitorul de Dumnezeu).

În relatarea biblică urmează: apariţia cerului văzut, despărţirea apelor de uscat, apariţia vegetaţiei, crearea soarelui, a lunii şi a stelelor. Prin apariţia soarelui şi a lunii, în cea de-a patra zi, se arată limpede că zilele creaţiei nu sunt zile terestre, de 24 de ore. Socotim suficient dacă spunem că zilele creaţiei sunt şase etape sau perioade care marchează un progres de la materia informă până la om. Dar mai este şi altceva demn de remarcat. Autorul biblic subliniază intenţionat *crearea* soarelui şi a lunii, într-un timp în care acestea erau considerate divinităţi. Astfel, la egipteni, întâlnim trei zei solari: *Ra, Horus* şi *Tum*; hitiţii adorau mai multe ipostaze ale soarelui; în Iran, *Mithra* e pus în legătură cu soarele; în Mesopotamia apare zeul soarelui, *Şamaş*, şi zeul lunii, *Sin*; *Sin* este întâlnit şi la arameii din Siria, iar la fenicieni este prezent zeul solar *Reşef*. Faţă de toate aceste concepţii, Biblia arată limpede că soarele şi luna sunt simpli luminători *creaţi* de Dumnezeu.

O uimitoare asemănare constatăm între relatarea biblică şi ordinea apariţiei vieţii pe pământ susţinută de ştiinţele naturale: vegetaţia, vietăţile acvatice, păsările, reptilele şi, la sfârşit, omul.

"*Şi a zis Dumnezeu: Să facem om după chipul şi după asemănarea Noastră, ca să stăpânească peştii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietăţile ce se târăsc pe pământ şi tot pământul*" (*Fac*. 1, 26). Apar aici trei probleme: pluralul *Noastră*; chipul şi asemănarea lui Dumnezeu în om; stăpânirea omului asupra creaţiei.

Pluralul indică, desigur, un sfat în sânul Sfintei Treimi. Adevărat, vechiul Testament nu afirmă explicit taina Trinităţii; dar, învăluit, o face chiar de la primele versete. Astfel, Dumnezeu aduce toate la existenţă prin Cuvântul Său, identificat în prologul *Evangheliei după Ioan* cu Dumnezeu-Fiul, iar Duhul Se purta deasupra apelor. Toţi Părinţii Bisericii văd, de altfel, dezvăluindu-Se, prin acest plural, Sfânta Treime. Părerea că Dumnezeu S-ar sfătui cu îngerii este eretică; Creatorul nu are nevoie să Se sfătuiască cu creaturile!

Să vedem în ce ar consta chipul şi asemănarea lui Dumnezeu în om. Fireşte, noi nu atribuim lui Dumnezeu o existenţă corporală. "Cuvintele *după chip şi asemănare* nu se referă la chipul şi asemănarea după trup (...), ci la chipul şi asemănarea după spirit şi raţiune" (Clement Alexandrinul). Avva Dorotei adaugă: "A zis *după chipul*, pentru că Dumnezeu a făcut sufletul nestricăcios şi liber; şi a mai zis *după asemănare*, adică *după virtute* (...). Deci Dumnezeu ne-a dat în chip firesc virtuţile. Dar patimile nu le avem în chip firesc. Căci nu au vreo fiinţă sau vreun ipostas, ci sunt ca întunericul, care nu există (nu subzistă) după fiinţă". Am mai putea adăuga că, aşa cum Dumnezeu Cel Unul în Fiinţa Sa este Treime de Persoane, tot astfel sufletul omului este înzestrat cu o întreită putere: raţiune, voinţă şi afectivitate. Când tot acest *chip* al lui Dumnezeu în om Îl contemplă pe Creator, putem vorbi şi de *asemănare*.

A treia problemă ar fi aceea a stăpânirii omului asupra creaţiei. Clement Alexandrinul atenţionează: "Nu ni s-a poruncit să stăpânim numai fiarele din afară, ci şi patimile sălbatice care sunt în noi". Clement anticipează, căci primul om nu avea să stăpânească patimile decât ca pe o virtualitate, căci el a fost făcut nepătimitor. Oricum, când Dumnezeu pune pe om să stăpânească tot *pământul*, înţelegem că spiritul trebuie să stăpânească asupra materiei, pentru ca elementele acesteia să nu devină stihii pustiitoare.

"*Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie*" (*Fac*. 1,27). Pare a fi o contradicţie aici, căci omul, la singular, a fost făcut bărbat şi femeie. Sfântul Simeon Noul Teolog tâlcuieşte: "Spune bărbat şi femeie nu pentru că Eva era deja făcută, ci pentru că se afla împreună cu Adam în coasta lui".

"*Şi a sfârşit Dumnezeu în ziua a şasea lucrarea Sa, pe care a făcut-o. Iar în ziua a şaptea S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut. Şi a binecuvântat Dumnezeu ziua a şaptea şi a sfinţit-o*" (*Fac*. 2, 2-3). Ziua a şaptea, după cum remarcă Fericitul Augustin, se continuă până astăzi, căci ea nu are "seară". Din nou vedem că în *Cartea Facerii* se vorbeşte despre altfel de zile decât înţelegem în mod obişnuit prin acest termen. Dar, dacă ziua a şaptea continuă până azi, înseamnă că şi odihna lui Dumnezeu continuă. Însă nu trebuie să înţelegem prin aceasta că Dumnezeu ne-a abandonat. Mântuitorul a spus: "Tatăl Meu până acum lucrează; şi Eu lucrez" (*In*. 5, 17). Cum putem împăca "odihna" şi, totodată, "lucrarea" lui Dumnezeu? Un răspuns îl oferă Clement Alexandrinul: "Odihna lui Dumnezeu înseamnă că El a poruncit să se păstreze fără schimbare, în toată vremea, ordinea pe care a pus-o în cele pe care le-a făcut şi fiecare din făpturi să se odihnească, să pună capăt adică vechii lor rânduieli". Pe scurt, putem spune că în ziua a şaptea Dumnezeu nu Se mai arată în chip de Creator, ci în chip de Proniator, adică purtând de grijă celor create.

După cum am văzut, oamenii au fost creaţi la sfârşitul zilei a şaptea, urmând ca în ziua a şasea să participe la odihna lui Dumnezeu. După cum vom vedea, ei au ratat această odihnă. Numărul 7 (simbol, la vechii evrei, al sfinţeniei şi perfecţiunii) va închipui, pentru ei, mai cu seamă timpul devorator, cu ciclicitatea sa (7 zile ale săptămânii). Omul e chemat la odihnă ca unul care a pierdut-o, odihnă ce se va realiza în ziua a opta, ziua Învierii Domnului. Această zi, chiar inaugurată fiind, începe, pentru fiecare om în parte, doar odată cu mutarea veşnică la Hristos.

Zilele 6, 7 şi 8 sunt tâlcuite astfel de Sfântul Maxim Mărturisitorul: "Ziua a şasea indică ideea existenţei simple a făpturilor; a şaptea înseamnă modul existenţei fericite a lor; iar a opta indică taina negrăită a veşnicei existenţe fericite a făpturilor". Această împărţire aminteşte cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc: Purificarea, Iluminarea şi Îndumnezeirea.

2. FACEREA OMULUI

Dumnezeu a creat, în prima zi, materia, cu toate elementele cosmice, din care a adus apoi treptat la existenţă lumea văzută. La sfârşitul zilei a şasea, Dumnezeu a creat omul, pentru ca acesta să stăpânească întreaga lume. E firesc ca omul să apară ultimul, după ce existau deja cele peste care urma să stăpânească.

Crearea omului e pentru prima dată relatată în capitolul întâi al *Facerii* (1, 26). Acest act creator este şi primul bine pe care îl oferă Divinitatea: "Cea dintâi binefacere dată omului este existenţa, pe care i-a dat-o dintru început; că trebuie mărturisit că e mai bună existenţa decât neexistenţa" (Clement Alexandrinul).

Scriptura revine asupra creării omului: "*Atunci, luând Domnul Dumnezeu ţărână din pământ, a făcut pe om şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul suflet viu*" (*Fac*. 2,7). În primul rând, e de remarcat atenţia specială de care se bucură omul: "Pe toate le-a făcut Dumnezeu cu Cuvântul, că pe toate le-a socotit secundare; numai facerea omului, operă veşnică, o socoteşte vrednică de mâinile Lui" (Teofil al Antiochiei). Cât priveşte "mâinile" lui Dumnezeu, vom zice, în acord cu Sfinţii Părinţi, că acestea sunt Cuvântul şi Duhul Sfânt.

Ioan Sorin USCA

☞

EŞECUL "OMULUI AUTONOM"

(urmare din pag. 3)

se bat cap în cap, astfel că nu face decât să penduleze între ignoranţa pură şi ignoranţa "savantă" (*docta ignorantia* în sensul ei pervertit). "Refuzând Absolutul ca instanţă supremă – scrie Petre Ţuţea – şi absolutizând ilegitim dimensiunea imanentă a cunoaşterii, spiritul filosofic cade în infinitul rătăcirii raţionale. Căutătorul «alege şi, alegând, rătăceşte»". Asta l-a făcut probabil pe Tertulian să vorbească despre filosofi ca despre nişte «patriarhi ai ereticilor»" ("Despre filosofie şi filosofi", în "Puncte cardinale", Nr. 11/1995, p. 8).

De aceea, lui Petre Ţuţea nu-i plăcea să i se spună "filosof", ci prefera să se numească pe sine "gânditor creştin". Strădania lui a fost tocmai aceea de a-l trezi pe "omul autonom" din beţia sa filosofantă, arătându-i calea spre Absolutul divin (singurul Real autentic), spre Revelaţia divină ca garanţie veşnică a Adevărului. Căci, în afara Revelaţiei, omul nu va trece niciodată, cu toate demersurile lui autonome, dincolo de întrebarea lui Pilat: "Ce este adevărul?"...

Asta nu înseamnă însă că Petre Ţuţea – cum s-au pripit să concluzioneze unii – nu dădea nici o şansă şi nici un rost filosofiei. Filosofia poate rămâne utilă în măsura în care admite să se pună, cu mijloacele ei, în slujba lui Dumnezeu. Dar nu în slujba Dumnezeului abstract al metafizicienilor sau a acelui metaforic "Dumnezeu al culturii" pe care-l invoca un Constantin Noica, ci în slujba Dumnezeului Celui Viu, a lui Iisus Hristos – Logosul Întrupat. Filosofia ar avea trei soluţii: **a)** să piară *pe limba ei*; **b)** să se consoleze ca *slujnică* a "ştiinţelor exacte" sau **c)** să redevină *ancilla theologiae*. Aceasta din urmă ar fi calea pe care s-ar putea "înălţa smerindu-se", aşa cum i s-a şi întâmplat de câteva ori în istorie: cu Apostolul Pavel, cu Origen, cu Augustin, cu Ioan Damaschinul, cu Toma de Aquino, cu Grigorie Palama, cu Pascal, cu Kierkegaard, cu Maritain, cu Guénon, cu Berdiaev sau cu Nae Ionescu. Şi, am adăuga: cu Petre Ţuţea însuşi.

Vorbind în termenii filosofiei culturii – şi cred că în manuscrisele lui Petre Ţuţea se află *in nuce* o întreagă filosofie creştină a culturii – s-ar zice că noi trăim astăzi nu doar eşecul unui tip antropologic ("omul autonom"), dar şi al tipului de cultură ce s-a creat "după chipul şi asemănarea" lui. Poate că se va găsi într-o zi cine să ducă până la capăt, într-o formă mai puţin aforistică, răzleţele gânduri geniale ale lui Petre Ţuţea. Sau, altfel spus, poate că Petre Ţuţea, acest "ultim Socrate", îşi va găsi un Platon al său, care să se împlinească împlinindu-l. (Din păcate, bătrânul nu era om de condei; majoritatea textelor rămase de la el nu-l reprezintă cu adevărat. Admiratorii - sau negustorii - s-au pripit cu publicarea lor). Îţi vine să te întrebi, în ultimă instanţă, dacă nu cumva cele mai strălucite mesaje spirituale ce au ajuns până la noi nu sunt caracterizate tocmai de faptul că la origine *nu au fost scrise* de purtătorii lor, ci doar "propovăduite", ajungând să fie consemnate abia în urmă, graţie "ucenicilor" (exemplele cele mai notorii: relaţia Socrate-Platon, în sfera filosofiei; relaţia Hristos-evanghelişti, în sfera religiei)!

Întorcându-ne la acea filosofie creştină a culturii despre care tocmai pomeneam, am putea spune, continuând gândirea lui Petre Ţuţea (care, la rândul ei, valorifică "sugestii" naeionesciene), că se constată, în istoria spirituală a omenirii, două mari tipuri alternative de cultură, corespunzând celor două viziuni fundamentale despre lume: pe de o parte, *cultura ancillară* (slujitoare), întemeiată pe viziunea *teocentrică*; pe de altă parte, *cultura autonomă* ("luciferică"), întemeiată pe viziunea *antropocentrică*. Pe de o parte, o cultură de *verticalitate sacră* (cultura omului care-şi venerează Zeii/Zeul), pe de alta, o cultură de *orizontalitate profană* (cultura omului care se venerează pe sine însuşi). Cultura ancillară a caracterizat, istoriceşte vorbind, Antichitatea timpurie şi Evul Mediu, în vreme ce cultura autonomă a caracterizat Antichitatea clasică ("primul antropocentrism") şi Modernitatea ("al doilea antropocentrism", inaugurat de Renaşterea occidentală). Astăzi, când cultura autonomă pare a-şi trăi falimentul, stăm poate în pragul unei noi epoci de cultură ancillară. Inepţiilor dizolvante ale *new age*-ismului (care nu este, în ciuda pretenţiilor sale profetic-novatoare, decât ultima consecinţă a mizeriei spirituale a omului post-medieval) dreapta gândire creştină le poate opune Tradiţia revigorată a unei smerite şi mântuitoare "ancillarităţi". Căci – dacă *luăm în serios* creştinismul, asemenea lui Petre Ţuţea – omul nu se poate salva *fără* Dumnezeu; şi, cu atât mai puţin, *împotriva* lui Dumnezeu.

(continuare din pag. 8)

Că omul este alcătuit din "pământ" e un fapt susţinut de cele mai multe dintre tradiţiile lumii. În *Rig-Veda* întâlnim textul: "Târăşte-te spre pământ, mama ta"; un mit sumerian susţine că "omul a fost făurit din lut de anumiţi lucrători divini". "Mituri similare sunt atestate aproape peste tot în lume, din Egiptul antic şi Grecia, până la populaţiile primitive" (Mircea Eliade, *Istoria credinţelor şi ideilor religioase*, ediţia a II-a, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1991, vol. I, p. 167). Chiar numele biblic al omului, Adam, derivă din *adamah*, care înseamnă "pământ". Nu doar în limba ebraică întâlnim această filiaţie: "Dumnezeu a făcut pe om din humă, de unde îi vine şi numele: *homo* = om. Poeţii grecilor afirmă şi ei acelaşi lucru când spun că omul a fost făcut din lut de către Prometeu; faptul în sine este exact, numai numele creatorului diferă" (Lactanţiu).

Am putea să ne întrebăm, împreună cu Epicur şi Lucreţiu: Ce folos are Dumnezeu de pe urma omului, dacă l-a creat pentru Sine? Acelaşi Lactanţiu răspunde că "divinitatea a făcut pe om pentru ca să fie cineva care să-i înţeleagă opera, adică rânduiala providenţei, raţiunea creaţiunii, puterea realizării, pe care să le şi admire cu simţirea şi să -şi exprime această admiraţie".

Omul este o îndoită realitate: el e alcătuit din trup material şi din suflet viu. După vechii greci, omul ar fi alcătuit din trup, suflet şi duh. Ar fi prea mult să discutăm aici despre dihotomism şi trihotomism, aşa că vom urma gândirii ebraice, care nu face diferenţiere între *nefes* şi *ruah* (termeni ce se traduc prin "suflet"). La fel consideră şi cei mai mulţi dintre Părinţi, chiar dacă problema rămâne deschisă. Oricum, din alcătuirea omului constatăm că el este un "microcosm": prin trup, el se înrudeşte cu elementele materiei, iar prin suflet se înrudeşte cu lumea nevăzută. Sfântul Justin Martirul se întreabă: "Ce este omul, decât o fiinţă raţională alcătuită din suflet şi trup?". Sau, cum arată Sfântul Ciprian al Cartaginei: "De vreme ce avem trupul din pământ şi sufletul din cer, suntem în acelaşi timp pământ şi cer şi de aceea ne rugăm să se facă voia lui Dumnezeu şi-ntr-o parte şi-n cealaltă, adică în corp şi în spirit". Chiar dacă, prin suflet, ne înrudim şi cu Dumnezeu, nu trebuie să credem că acesta ar fi parte din divinitate şi nici să socotim, asemenea lui Origen, care i-a urmat lui Platon, sufletul ca fiind preexistent trupului: "Sufletul nu e din fiinţa, ci din voinţa lui Dumnezeu. El este aşadar creat şi devine nemuritor prin voinţa lui Dumnezeu" (Sf. Justin Martirul). Alcătuit din trup şi suflet, omul nu trebuie să caute un "divorţ" între acestea. Create amândouă de Dumnezeu, ambele au o valoare pozitivă. De altfel, separarea lor nici nu poate fi realizată: "Fiinţa umană, alcătuită din trup şi suflet, este indestructibil unită. Această fiinţă, care suferă toate patimile sufletului şi ale trupului, care activează şi realizează toate câte sunt legate de simţuri şi de judecata raţională, are, prin această înlănţuire, perspectiva unui singur ţel" (Atenagora Atenianul). Care este acest ţel, ne-o spune acelaşi autor: "Scopul vieţii umane este trăirea în fericire şi în contemplarea lui Dumnezeu. Fericirea aparţine nu numai sufletului, ci şi trupului. Amândouă au trăit împreună, amândouă ating acelaşi scop împreună".

"Apoi Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Eden, spre Răsărit, şi a pus acolo pe omul pe care-l zidise" (*Fac.* 2, 8). *Edin* înseamna, în limba sumerienilor, "stepă; deşert". Un înţeles mai potrivit e cel ebraic: *Eden* = bucurie; desfătare. Fiind vorba de o grădină, sensul cuvântului ar fi acela de "grădină a bucuriei".

"Şi din Eden ieşea un râu, care uda raiul, iar de acolo se împărţea în patru braţe" (*Fac.* 2, 10). Cele patru râuri sunt numite de Biblie: Fison, Gihon, Tigrul şi Eufratul. Dacă fluviile *Tigru* (=săgeată) şi *Eufrat* (=apă dulce; râul rodniciei; cel foarte larg) sunt lesne de identificat, despre Gihon şi Fison nu putem spune mare lucru. S-a propus identificarea Gihonului cu Nilul, iar a Fisonului cu ... Dunărea (I. Heliade- Rădulescu)! În acest caz, "locul" descris în *Cartea Facerii* ar coincide cu ceea ce reprezenta "lumea cunoscută" pentru cei vechi (Europa; nordul Africii; Orientul apropiat).

"Şi a luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-l făcuse şi l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze şi s-o păzească" (*Fac.* 2, 15). Activitatea e destinată omului încă din rai, necontrazicând starea sa de bucurie. Abia după cădere devine munca o pedeapsă. Mai puţin clar este de cine anume trebuie omul să păzească grădina, de vreme ce toate îi erau supuse. O explicaţie putem găsi doar în existenţa unui spirit rău, a lui Satan, potrivnicul. Iată, deci, că omul a fost atenţionat la ce să se aştepte!

"A dat apoi Domnul Dumnezeu poruncă lui Adam şi a zis: Din toţi pomii din rai poţi să mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!" (*Fac.* 2, 16-17). Sfântul Ioan Gură de Aur vede indicat în acest loc începutul Postului; după ce Dumnezeu avertizează pe om că are un vrăjmaş, cerându-i *să păzească* grădina, îl învaţă şi mijlocul de a-l birui pe acela, anume prin post. Omul nu poate domina lumea duhurilor dacă se cufundă în materialitate.

Dumnezeu a încredinţat omului să numească toate cele create: *"Şi a pus Adam nume tuturor animalelor şi tuturor păsărilor cerului şi tuturor fiarelor sălbatice; dar pentru Adam nu s-a găsit ajutor pe potriva lui"* (*Fac.* 2, 20). În concepţia vechilor evrei, doar ceea ce purta un nume exista cu adevărat. Astfel că toate, chiar dacă deja create de Dumnezeu, capătă abia acum o existenţă reală. Altfel zis, Dumnezeu ridică pe om la cinstea de co-ajutor al creaţiei! A doua parte a versetului anunţă cele ce vor urma.

"Atunci a adus Dumnezeu asupra lui Adam somn greu; şi, dacă a adormit, a luat una din coastele lui şi a plinit locul ei cu carne. Iar coasta luată din Adam a făcut-o Domnul Dumnezeu femeie şi a adus-o la Adam" (*Fac.* 2, 21-22). Mircea Eliade afirmă: "Crearea femeii pornind dintr-o coastă din trupul lui Adam poate fi interpretată ca indicând androginismul Omului primordial" (*op. cit.*, p. 168). Biblia a arătat că Dumnezeu a făcut pe om "bărbat şi femeie", înainte ca să-i despartă. Astfel se explică şi absenţa oricărei indicaţii privind "însufleţirea" femeii: "Şi pe femeie o însufleţise suflarea lui Dumnezeu, căci sufletul îl primise Adam şi din carnea lui a fost făcută femeia" (Tertulian).

"Şi a zis Adam: Iată, acesta-i os din oasele mele şi carne din carnea mea; ea se va numi femeie (**işa**), *pentru că este luată din bărbatul* (**iş**) *său. De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup"* (*Fac.* 2, 23-24). Întemeierea Tainei Nunţii e anticipată încă din rai. E uimitoare profeţia lui Adam despre lucruri în care nu avea nici un fel de antecedent! Cunoaştem de aici puterea de penetrare a minţii nerobite păcatului. Origen dezvăluie ceva în plus despre acest loc: "Adam nu zice *suflet din sufletul meu* (...). Ceea ce vine de la pământ îi aparţine lui, însă el nu îndrăzneşte să reclame ca al său ceea ce nu se naşte din pământ". O altă remarcă deosebit de interesantă o face Tertulian, în aceeaşi măsură pentru ereticii din vremea sa, ca şi pentru cei din timpul nostru: "Toată Sfânta Scriptură a întrebuinţat cuvântul femeie şi cu sens de fecioară, după exemplul Evei celei încă nenuntite".

"Adam şi femeia lui erau amândoi goi şi nu se ruşinau" (*Fac.* 2, 25). Propriul trup era suficient veşmânt primilor oameni, căci slava dumnezeiască iradia din el. Vom reveni asupra acestei probleme.

Ajunşi la sfârşitul capitolului privitor la facerea omului, vom concluziona, împreună cu Metodiu de Olimp: "Omul este în lume ceva excepţional de valoros, pentru că Fiul lui Dumnezeu a luat trupul acestuia la venirea Sa pe pământ. Dar coroana omului o formează sufletul său, făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu".

(va urma)

TRIUNGHIUL ROMÂNESC AL BERMUDELOR

POLITICA — ECONOMIA

PRESEDINTELE

Dacă n-ar provoca suferințe atâtor milioane și milioane de oameni, POLITICA, prin felul cum se practică, ar fi cea mai comică dintre îndeletniciri. Dacă n-ar fi foamea, bolile, mizeria fizică și psihică, lipsa fricii de Dumnezeu, toate consecințe ale prostiei, infatuării, tembelismului și lichelismului, poate că penibilele prestații ale politicienilor le-ar produce celorlalți măcar bună dispoziție. Noi înșine, dacă n-am avea grija, care ne reține, că vom da seama de fiecare cuvânt pe care l-am scris sau rostit și dacă n-ar fi jena că ne-am putea trezi, vorba ''academicienilor'' Cațavencu, în fundul "puțului gândirii", alături de celebrii politologi ai vremii, firea noastră de români hâzoși ne-ar îndemna să ne prindem în hora cioburilor ce râd de oala spartă a vieții.

Așa e: lumea se înșeală și e înșelată. Realitatea povestită diferă de cea constatată. Diversificarea, multiplicarea și răspândirea înșelăciunii se face cu mare zgomot (necinstea a devenit lucrul cel mai firesc), încât până și cei mai neatenți dintre oameni ajung să-și dea seama că iar au fost înșelați (tot cu vechile și doar revopsitele trucuri). Repetarea faptelor rele devine obositoare. Ea naște dezgustul, dezinteresul, confuzia valorilor, zdruncinarea certitudinilor. În ce să mai crezi? Domnul Octavian Paler recunoaște, cinstit, că nu mai deosebește dreapta de stânga (*România liberă*, din 20 septembrie 1996, "Unde e "centrul"?). Cei mai mulți, însă, și nu doar dintre publiciști, nici nu-și dau seama că ''au pierdut direcția''.

O întrebare plutește însă în aer. Nu o putem evita multă vreme fără să stârnim dubii privind buna noastră credință. Așa că, oricât de neplăcută ar fi, trebuie s-o rostim: *Cum se face că ne lăsăm păcăliți, iar și iar, cu aceleași vechi trucuri*? Să fie din cauză că uităm de la mână pân' la gură? Dacă nu, dacă afirmăm că nu ar fi de vină slaba noastră putere de judecată, atunci ar trebui să găsim un motiv plauzibil, sau să avem curajul și să rostim numele înșelătorului, a măsluitorului de idei, al celui ce joacă alba-neagra cu noi. Să nu ne facem că nu-l știm sau nu-l bănuim.

Personal, sunt tentat să cred că e vorba de o boală, de ceva ce s-a ascuns în sufletul nostru și îl apasă, aplecându-l spre moliciunea compromisului, a împăcării cu răul (dacă tot s-a produs). E limpede că-n conștiința noastră, și-n cea individuală și-n cea colectivă, ceva funcționează defectuos; ceva, altădată limpede, e acum întunecat sau opac. Necinstea sufletească, de mari dimensiuni, nu mai supără pe nimeni. Cum altfel ar fi putut să apară și să ia proporții, de pildă, jocul "Caritas"? Am fost special la Cluj, ca să-l studiez de aproape. Nu-mi venea să cred! Atâția oameni (milioane) au fost în stare să spere, să se bucure că vor lua, nemuncit, banul altuia! Nu știau ce fac? Atunci de ce atâta grabă, atâta febrilitate? Nu ca să se numere printre cei ce câștigă și nu printre cei ce rămân cu buzele umflate?

"Caritasul" a fost o escrocherie, dar una mică în comparație cu cele la care continuăm să asistăm neputincioși. Scăderea resurselor mentale ale unui popor, explicabilă prin neșcolire propagandistică etc., nu justifică decăderea morală. Nu atât potențele intelectuale îl disting pe om de animal, cât *valorile etice*. Eșecul economic al socialismului, mare și spectaculos, nu e întrecut decât de eșecul său moral; dar poate că asta s-a urmărit! Lumea capitalistă, în pofida realizărilor materiale, se poate întrece cu socialismul în imoralitate; și, din ce în ce mai mult, în lipsă de idei, de orizont. Ricardo Diez Hochleitner, președintele Clubului de la Roma, în expunerea făcută la TVR, în seara zilei de 3 octombrie '96, părea stânjenit de puținătatea celor pe care putea să le spună și pe care noi nu le-am fi știut: supraproducția, șomajul, globalizarea problemelor, etc. Nici domnia-sa, nici alții nu au curajul să recunoască că, alungându-L pe Dumnezeu din lume, împotriva evidentei Sale prezențe, s-au adăugat marilor necinstiți cu sufletul, între care politicienii ocupă un loc de frunte.

După încercările din primele veacuri creștine de a pune bunurile materiale în comun și de a le folosi în devălmășie, apoi după diferitele experiențe ale socialiștilor utopici, toate sfârșite cu eșecuri, nu s-au tras cuvenitele concluzii. Dacă, după aceste experiențe, ideea proprietății colective asupra "mijloacelor de producție" nu a fost definitiv abandonată, ci, dimpotrivă, a reapărut într-o formă nouă, mai virulentă (comunismul), înseamnă că omenirea nu e capabilă să învețe din propria-i experiență sau, și mai rău, cineva, ceva, îi ia mințile, lăsând-o pradă unei puteri oculte, cu țeluri străine, nemărturisite, care-i determină pe oameni să lucreze împotriva interesului lor, a evidenței adevărului, adică, în ultimă instanță, a lui Dumnezeu. Cum poți să explici această nefirească purtare, repetarea aceleiași greșeli? Fără o voință străină, capabilă să corupă (dar și să dirijeze) mijloacele de propagandă, astfel încât țânțarul să devină armăsar și minciuna inocență, lucrul n-ar fi posibil.

Abia s-au potolit puțin valurile stârnite de prăbușirea împărăției gulagurilor și "ideile socialiste" au și fost readuse în scenă, ca și când Lenin, Stalin, Hitler, Mao, Kim Ir Sen, Ceaușescu, Iliescu, etc. (toți, fără excepție, socialiști), n-ar fi fost de ajuns. Recent a avut loc, la New York, cel de al douăzecilea Congres al Internaționalei Socialiste. Pentru ca reclama făcută acestei înșelăciuni globale și de cursă lungă să fie mai mare, lucrările și le-a ținut în marea aulă de la sediul Națiunilor Unite (numai pentru chiria sălii s-au plătit 75000 de dolari!). De unde banii? Din cotizațiile milioanelor de înșelați. De ce a fost nevoie de atâta tam-tam costisitor? Din lipsă de substanță, ca să ia ochii. Adevărul nu are nevoie de fast, minciuna da.

Activiștii de serviciu vor sări să spună că social-democrația nu are nimic comun cu comunismul, ca și când Lenin nu de la social-democrație a plecat ...

Șapte ani! Șapte ani de "Revoluție și Reformă"! E o cifră fatidică. Majoritatea celor întrebați spun că o duc mai rău ca pe vremea lui Ceaușescu. Șapte ani de "tranziție": de la **rău** la **mai rău**. Revoluția a fost dată pe mâna "consilierului prezidențial" Dan Iosif, care a simplificat-o până la lozincă: ceva ce se scandează bine în stare de ebrietate. De fapt, ce-a rămas e o strigătură porcoasă, complet edificatoare: "Cât e Iliescu-n floare, nici în p... nu mă doare"! Așa e, nu-l doare. Omul măriei-sale poate fi crezut pe cuvânt. Nu și cei ce conduc reforma. Aceasta se lasă mai greu, nu ca revoluția; economiștii ce se ocupă de problemă sunt surprinși de televiziune mereu încruntați. Singurul mereu vesel se dovedește președintele Iliescu: dumnealui produce, zilnic, spre folosul națiunii, kilometri de zâmbet...

În șapte ani de economie ''iliesciană'', sărăcirea imensei majorități a populației s-a realizat în folosul unei minorități de beneficiari ai regimului, prin metode care mai de care mai necinstite. Răul însă nu s-a oprit. Cancerul corupției continuă să roadă structurile de rezistență ale societății. Oficialii, absorbiți de afaceri, de grija ocupării de poziții avantajoase, nu par să observe alunecarea generală spre prăpastie. Să fie vorba de inconștiență? Altfel cum să explici împăunarea, festivismul, insolenta etalare a averilor câștigate peste noapte? Dar o societate, pornită pe panta căderii, nu poate fi oprită decât printr-un efort în unitate. Oprirea decăderii, redresarea, ieșirea la liman nu se poate obține decât prin efortul comun al conducătorilor și condușilor, printr-o reciprocă încredere.

Afirmațiile mele, de natură să-l irite pe omul din fruntea statului, ar fi calificate drept "fasciste", dacă i-ar ajunge la ureche. De aceea îl împing în față pe John Kenneth Galbraith, să capete el calificativul de "legionar". Iată ce spune celebrul economist: "Din fericire, realizările echitabile din punct de vedere social și eficiența unei economii merg mână în mână. Eșecul este, în mod constant, rezultatul politicilor care vizează interesul unei minorități și nu al majorității..." (*Știința economică și interesul public*, Ed. Politică, 1982, p. 388)

Dar nu numai premiatul Nobel pentru economie își permite să contrazică viziunea economică a președintelui postdecembrist al României. O face (fără menajamente) și dl.Virgil Stoenescu, vicepreședinte al Societății Române de Economie. Într-o conferință ținută la BNR, spunea următoarele: "Procesele de industrializare și mondializare au transformat profund economiile naționale, restrângând marjele de manevră și capacitatea de acțiune a statelor și dând la iveală limitele statului providențial." Și mai direct, în concluzie: "...recesiunile și inflația sunt legate tocmai de intervenția statului în economie". Oricine, contrazis de realități și de specialiști, ar simți o oarecare jenă; cel ce continuă să creadă în "valorile socialismului" nu simte însă nimic; vorba consilierului său, nu-l doare... Dovadă că e mereu vesel.

Ultimii șapte ani ''de revoluție și reformă'' ne-au adus ce se vede: mizeria și corupția generalizate. N-ar fi timpul să i se dea omului ce merită?

Există în codul penal prevederi care pedepsesc înșelăciunea. Nu există însă nimic care să condamne autoînșelarea, tăcuta acceptare a unui fapt necinstit, ca și când n-ar fi. Că oamenii greșesc, destul de des, se știe. Ce nu se recunoaște însă e că, nu de puține ori, o fac cu plăcere. Poți fi cinstit când te folosești de necinstea altora, cultivând-o sau, în interesul tău egoist, făcându-te că n-o observi?

Constantin IORGULESCU

CRIMĂ LETALĂ

După cum se poate observa încă din titlu, aş dori ca această scriere să constituie, indirect, un omagiu închinat celebrului roman omonim, cât şi marii Culturi americane, care l-a odrăslit. "Crima letală" m-a acaparat în asemenea grad încât, dacă de obicei nu citeam dintr-o carte decât dialogurile, de data aceasta am parcurs cu atenţie până şi descrierile (ca şi celelalte părţi, de altfel). În cele ce urmează, însă, nu mă voi referi la această minunată lucrare, capodoperă ce n-ar trebui să lipsească din biblioteca niciunui cetăţean al Universului. Mi-am impus această restricţie pentru a nu fi acuzat de publicitate mascată. Totuşi, titlul are legătură cu cele ce vor urma, în care voi descrie o profundă experienţă personală prin care am trecut şi, ca să mă exprim mai exact, trec încă.

...Era în seara de 7 septembrie 1996. Peste zi mi-am ridicat salariul, astfel că mai aveam asupra mea , după returnarea datoriilor şi efectuarea unor mici cumpărături, suma de o mie şi opt sute de lei. Privind retrospectiv, pot spune că am fost oarecum imprudent intrând să beau ceva într-un cartier străin, prin care treceam pentru a-mi achita o ultimă datorie. Figură necunoscută, am atras atenţia a doi tineri autohtoniaţi, care, împinşi de dificultăţi materiale, presupun, au dorit să-şi refacă bugetul pe socoteala mea. Şi acum îmi zâmbeştte sufletul (tot ce mi-a mai rămas, de altfel) amintindu-mi figurile lor din clipa în care m-au constatat molfuz, posesor al unei unice mii de lei (restul de opt sute îi băusem între timp). Le-aş fi cedat cu plăcere asemenea sumă infimă, dacă mi-ar fi solicitat. Prevăzători, însă, cei doi au preferat să mă lovească cu un levier în zona craniană, abia ulterior cerându-mi banii (în cazul că mi i-au mai cerut - sunt momente de care-mi amintesc foarte vag; cu toate acestea, reţin perfect mutrele lor dezamăgite).

În urma traumatismului, am auzit ca un zbârnâit de ceas deşteptător, după care m-am simţit atras printr-un tunel întunecos, la capătul căruia mă aştepta plăcuta surpriză de a-mi privi din exterior trupul inert. Firescul sentiment de curiozitate îmi era perturbat de copiosul amuzament provocat de observarea dezolării celor doi atacatori. Din păcate, nu i-am putut cerceta pe săturate, deoarece au rupt-o, curând, la fugă. Hotărâsem brusc să raţionez, spre a-mi putea explica ce se întâmplă cu mine. Fiind, în timpul vieţii, un mare consumator de Cultură americană, am făcut pe dată conexiunile necesare cu lucrarea ''Viaţă după viaţă'' a Doctorului Moody, concluzionând că am fost obiectul unui asasinat cu urmări letale, asemeni celui din excelentul roman menţionat în preambul.

Bănuiesc că faptele vă sunt cunoscute din presă, chiar dacă au existat şi contradicţii, unele publicaţii susţinând că ar fi fost vorba de o altercaţie pe fondul consumului de băuturi alcoolice, iar altele, că s-ar fi reglat nişte conturi în mediile homosexuale. Adevărul, după cum reiese şi din rezultatele cercetărilor Poliţiei, e cel pe care vi l-am înfăţişat. Oricum, echipa de criminalişti trimisă la faţa locului a rezolvat cazul în timp foarte scurt, cu profesionalism, depistându-i pe agresori. Procuratura a dispus cercetarea făptaşilor în stare de arest preventiv, emiţând mandate pe 30 de zile pentru săvârşirea infracţiunii de omor, combinat cu tâlhărie.

Oamenii au atitudini diferite faţă de rămăşiţele pământeşti ale semenilor. Astfel, dacă o doamnă milostivă mi-a aprins o lumânare la cap, un grup cu umor a desenat pe asfalt, cu cretă albastră, un pumn din care degetul mijlociu ţintea către gura mea, căscată în mod involuntar. După sosirea echipei de anchetare, glumele au încetat. Autopsia a stabilit că moartea a survenit în urma traumatismelor cranio-cerebrale, provocate prin lovirea repetată cu un obiect contondent (obiect depistat într-o tufă din apropierea locului faptei şi devenit probă principală în acuzarea celor doi).

În presa locală, familia îndurerată deplângea ''trecerea mea în nefiinţă''. Am citit anunţul cu interes, dar formularea mi s-a părut improprie, eu simţind cu totul altceva. Însă nici nu aveam cum mă opune habitudinii, adânc înrădăcinate, de a desemna în chip poetic mutarea la o altă stare. În schimb, m-a emoţionat profund frumosul catren pe care membrii familiei doresc să-l sape pe placa de marmoră ce, la finele perioadei de tranziţie, va împodobi, probabil, locul meu de veci:

"Urcai şi tu scara vieţii
Cu tot elanul tinereţii...
De ce-n frumosul tău avânt
Firul vieţii ţi s-a rupt?"...

...Într-adevăr! Tânăr vărsător, visam să păşesc într-o Nouă Eră, care să-mi aparţină, odată ieşiţi de sub dominaţia Peştilor, retrogradă şi opresivă! Astfel de gânduri mă fac adeseori să-mi amintesc cu ranchiună de asasinii mei şi să le doresc o pedeapsă cât mai aspră...

Inedita mea stare (inedită deocamdată, deoarece presupun că mă voi obişnui cu ea) îngăduie o anume libertate, fiind supusă totuşi unor legi care depăşesc puterile noastre. A trebuit, în cele din urmă, să părăsesc locurile de care am fost legat în timpul vieţii, atras în mod inexorabil de alte tărâmuri, anevoie de localizat.

Prima experienţă a coincis cu o primă decepţie. Intrând într-un grup în care se evidenţiau Allan Kardec, Elena Blavatski, Annie Besant şi Rudolf Steiner, am suferit un şoc mai puternic decât cel produs de levier, aceştia mărturisindu-mi că nu există reîncarnare! Caroline, o tânără olandeză căzută victimă unui suicid letal, m-a consolat într-o măsură, opinând că, decât să ai zece mame şi unsprezece identităţi, e mai bine astfel, ca măcar să ştii o treabă. Înclinam s-o aprob, dar, pe de altă parte, îmi vedeam năruite aspiraţiile de a contribui la edificarea Noii Ere. În plus, remarcam cu uluire că cele mai multe dintre preceptele acesteia se dovedeau a fi false (vă rog să mă iertaţi dacă nu mai intru în amănunte, dorind să mă cruţ de chinul de a relata un şir de alte decepţii!)

Uneori, revin în lumea pe care - atât de tânăr! - am părăsit-o, convocat fiind în vreo şedinţă de spiritism (în special de către soţii Georgescu, foştii mei vecini, cărora ţin să le mulţumesc pe această cale). Odată invocaţi de către medium, simţim o chemare, căreia îi putem răspunde sau nu, după dorinţă. Sunt, în general, dispus să comunic, mai cu seamă prin intermediul spiritografului. Iniţial ezitam, dar Caroline (cu care m-am împrietenit) şi Rudolf (ce mi-a îngăduit să-i spun pe numele mic) m-au îndemnat:

"-Du-te, băi, şi-aşa n-ai ce face! Poate apari şi în vreo revistă..."

După cum puteţi constata, le-am urmat sfatul. Ce-i drept, nu mi-e îngăduit să discut despre orice problemă şi, uneori, sunt alte duhuri care vorbesc în numele meu, fiind greu de stabilit dacă cele spuse în aceste şedinţe sunt adevărate sau nu, cu atât mai mult cu cât şi eu cam am năravul să le înfloresc.

Ioan USCA

CRIMĂ LETALĂ

EPIGRAME

de Zahu PANĂ

PARADOX

S-a întors maşina lumii
şi nu înţeleg nimică:
Petre Roman poartă Cruce,
Iliescu...cipilică!

ÎN ŢARĂ A AVUT LOC CONCURSUL "PE DUNĂRE DE-AR CURGE VIN"

Pe Dunăre de-ar curge vin,
ar transfera-o-n Cişmigiu,
privatizată pe deplin,
cu Iliescu...barcagiu.

Pe Dunăre de-ar curge vin,
PDSR original
ar construi un nou canal,
s-o ducă până la Kremlin.

Şi-acolo Iliescu-n lotcă,
zâmbind frumos către Elţin,
i-ar spune: *Draghii gaspadin,*
iertaţi-ne, dar n-avem...votcă!

LUI NICOLAE MANOLESCU

Liberalii-i vin de hac
şi-au făcut spărturi în PAC.
Aşa-i omul cu noroace:
n-are PAC, dar are PACE...

ILIESCU ATACĂ EXILUL

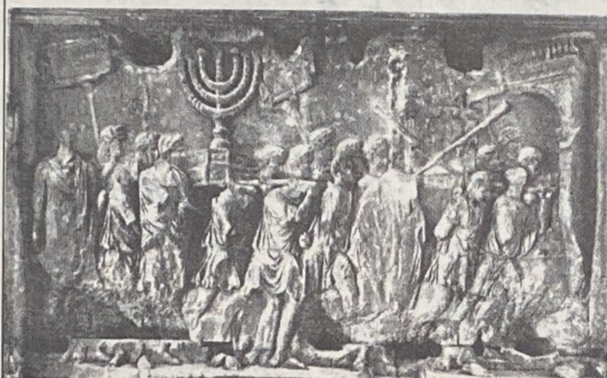
Ne-atacă Iliescu: "Ăia
ce n-au mâncat salam cu soia"...
Că el, cuprins de-o râvnă-adâncă,
nici azi nu ştie ce mănâncă.

TALMUDUL

"Eu nu sunt cetățean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani."
Rabinul Stephen S. Weise

8. Ocupația romană

Expansiunea romană spre Răsărit a transformat Iudeea într-o neînsemnată provincie condusă de un procurator, subordonat guvernatorului Siriei. Evreii nu s-au împăcat însă cu pierderea independenței politice. Caracterizând această stare de spirit, Will Durant scrie în **Istoria culturii omenirii**: "*Istoria nu a cunoscut nici un alt popor care să fi luptat cu atâta îndârjire pentru libertatea sa cum a luptat poporul evreu. De la Iuda Macabeul până în ziua de astăzi, această luptă a fost purtată cu sacrificii enorme, dar speranța și credința în destinul lor mesianic le-au rămas intacte*".

În timpul domniei lui August și a lui Tiberiu, ținuturile locuite de evrei s-au bucurat de o liniște relativă. Un compromis acceptabil pentru ambele părți dădea satisfacție atât orgoliului imperial, cât și sensibilității religioase a iudeilor. Urmașul lui Tiberiu, Caligula, n-a mai dat dovadă de spiritul de toleranță al predecesorilor săi în problemele religioase. Intenția sa de a face din cultul împăratului o religie universală și, în acest context, de a-și instala statuia în Templul de la Ierusalim a fost privită de evrei ca un act de profanare a sanctuarului. Moartea lui Caligula (41 d. Chr.) a avut darul să evite un conflict religios înainte ca acesta să izbucnească.

Dar nemulțumirile evreilor față de stăpânirea romană nu erau de natură religioasă. Funcționarii romani, cei mai mulți recrutați din rândul liberților, întreceau limitele admisibile în exploatarea populației băștinașe. Istoricul evreu Josephus Flavius, prieten și admirator al Romei, afirmă despre procuratorul Florus, care a guvernat Palestina în timpul domniei lui Nero, că se purta mai degrabă ca un "*călău*" decât ca un funcționar roman.

Ca reacțiune împotriva abuzurilor administrației romane au apărut bandele de **zeloți** și **sicarii**, ai căror membri duceau un război din umbră, atât împotriva autorităților romane, cât și împotriva conaționalilor vinovați de "colaboraționism" cu asupritorii. Spre deosebire de **sicari** (cuțitarii), care acționau individual și nu întotdeauna cu o motivație politico-religioasă, **zeloții** (zeloșii) constituiau un grup bine organizat, alcătuit din luptători fanatici, apropiați din punct de vedere religios de partidul fariseilor, de care se deosebeau nimai prin radicalismul politic.

*

În anul 66 d. Chr., procuratorul Florus confiscă o parte din tezaurul Templului. Indignată, populația Ierusalimului s-a adunat în fața sanctuarului, protestând împotriva abuzivului reprezentant al Romei. Împotriva protestatarilor, procuratorul a trimis trupele romane, care sub pretextul că îi caută pe instigatori, au jefuit sute de case. După relatările lui Josephus Flavius, în acea zi neagră pentru evrei, au fost uciși 3600 de bărbați, femei și copii.

Ca răspuns la masacrul comis de romani, zeloții se grupează în număr amenințător în capitală. Speriat, Florus părăsește Ierusalimul, lăsând în oraș numai o mică garnizoană. Încurajați de retragerea grosului trupelor romane, zeloții sub conducerea lui Eleazar, atacă mica garnizoană lăsată în oraș de Florus. În inferioritate numerică, romanii capitulează. Delegația evreiască trimisă să trateze capitularea promite romanilor retragere liberă după ce vor prreda armele. De îndată însă ce romanii și-au predat săbiile și scuturile, zeloții s-au năpustit asupra lor, masacrându-i pe toți, cu excepția lui Metilius, conducătorul lor, care a promis că se convertește la iudaism.

Reacțiunea romană, la care s-au alăturat și neevreii din Siria, nu a întârziat. La Cezareea a avut loc un pogrom în care au pierit peste 2000 de evrei, iar multe alte mii au fost vânduți ca sclavi. La Damasc au fost decapitați într-o singură zi 10000 de evrei. La rândul lor, evreii din partidul radical, condus de zeloți, au atacat orașele grecești din Siria și Palestina, incendiindu-le și masacrând populația. În luna septembrie a anului 66, răzvrătirea s-a transformat într-o răscoală a întregului popor evreu, într-un război împotriva Romei.

Încercarea guvernatorului Siriei, Cestius Gallus, de a înnăbuși răscoala și de a cuceri Ierusalimul s-a soldat cu un eșec. Nemulțumit, Împăratul Nero a încredințat conducerea războiului împotriva iudeilor generalului Flavius Vespasian, reîntors recent la Roma după o campanie încununată de succes în Britania. Concomitent, sinedriul - conducerea religioasă și politică a comunității iudaice - încredințează apărarea unui preot tânăr - Josephus - descendent dintr-o veche familie de preoți.

În fața ofensivei legiunilor romane conduse de Vespasian, Josephus își retrage grupul de răsculați în cetatea Jotapata, rezistând asediului până când au rămas în viață numai patruzeci de luptători. Propunerea lui Josephus de a se preda pentru a-și scăpa viața este respinsă cu indignare de tovarășii săi, aceștia preferând moartea, captivității. Cei patruzeci de supraviețuitori hotărăsc, prin tragerea la sorți, cine trebuie să fie ucis de următorul, ultimul rămas în viață urmând să se sinucidă. Sorții au ales ca ultimii doi care urmau să încheie acest proces de un impresionant tragism să fie Josephus și încă unul dintre cei patruzeci. Pe acesta Josephus îl convinge ca, împreună, să se predea. Ei urmau să fie trimiși în lanțuri la Roma, ca o mărturie vie a victoriei obținută de romani. Dar și de data aceasta soarta i-a fost favorabilă lui Josephus. Profetizându-i lui Vespasian că va deveni împărat, acesta îi dăruiește libertatea și, întrucât avea nevoie de un bun cunoscător al realităților iudaice, îi conferă demnitatea de sfătuitor de taină. Sub numele de Josephus Flavius, pe lângă funcția de consilier roman, el va lăsa posterității două valoroase opere: **Războiul iudaic** și **Antichități iudaice**.

După obținerea victoriei, Vespasian nu se grăbește să atace Ierusalimul. El urmărește cu încordare evoluția evenimentelor din capitala Imperiului. În luna iunie 68, Nero este înlăturat de pe tron și se sinucide. Urmașul său, Galba, nu domnește decât câteva luni și este ucis. În continuare, purpura imperială este disputată între generalul Otho și Vitelius (care, pe rând, au aceeași soartă ca și predecesorul lor). După moartea celui din urmă, în decembrie '69, legiunile din Siria și Egipt îl proclamă împărat pe Vespasian. Profeția lui Josephus se împlinise. Odată cu ocuparea tronului, el încredințează conducerea războiului împotriva evreilor fiului său, Titus. Acesta va dezlănțui imediat ofensiva asupra Ierusalimului.

*

Marșul legiunilor romane spre Ierusalim a avut darul să creeze o atmosferă de fanatism în cetatea asediată. Tacitus apreciază la 600.000 numărul răsculaților care apărau Ierusalimul. Înainte de a dezlănțui asaltul, Titus i-a somat pe evrei să capituleze. Apelul la capitulare era făcut din liniile romane de Josephus, devenit omul de încredere al generalului roman.

La scurt timp după instalarea asediului, din cauza supraaglomerării, lipsa de hrană a devenit acută. Apărătorii cetății erau chinuiți de foame. Mulți dintre ei încercau să fugă din cetate pentru a-și salva viața. Dar șansa fugarilor de a scăpa cu viață era minimă. Indiferent dacă erau prinși de romani sau de zeloți, soarta lor era aceeași. Zeloții îi ucideau pentru trădare, iar romanii le spintecau pântecele, deoarece fugarii înghițeau la plecare monede de aur, pentru a avea asigurat un minimum de existență la ajungerea în libertate. Spre sfârșitul celei de a cincea luni de asediu, orașul era plin de cadavre. Peste 116.000 de leșuri fuseseră azvârlite dincolo de zidurile de apărare și numărul morților creștea cu fiecare zi. Proiectilele trimise de mașinile de asediu romane au reușit să incendieze Templul. Cum acesta era construit din lemn, la scurt timp după declanșarea incendiului din măreața clădire nu mai rămăsese decât un morman de cenușă și moloz. Istoricul roman Dion relatează că apărătorii aflați încă în viață continuau să lupte cu vitejie, năzuind să moară pe locul unde fusese Templul. Mulți, pentru a nu cădea în mâinile învingătorilor, se ucideau unul pe altul, iar alții își căutau moartea în flăcările care mistuiau sanctuarul.

Învingătorii nu au cunoscut milă și îndurare. Evreii care le cădeau în mână erau uciși pe loc. 97000 de fugari au fost luați prizonieri și vânduți sclavi. Josephus apreciază că numărul evreilor care și-au pierdut viața în asediu și în măcelul ce i-a urmat se ridică la 119999. Tacitus consideră că numărul celor care au pierit la asediul Ierusalimului în anul '70 d. Chr. este de 600.000.

Anumite focare de rezistență au continuat să se opună romanilor până în anul '73. Dintre acestea, fortăreața Masada a înscris o pagină de epopee în lupta pentru libertate. Apărătorii ei, în număr de 1000 de zeloți (împreună cu soțiile și copiii), sub conducerea lui Eleazar Ben-Jair, s-au retras în puternic fotificata cetate din apropierea Mării Moarte. Când asediatorii romani au reușit să străpungă un zid de apărare, Eleazar și-a convins tovarășii să pășească de bună voie în moarte, pentru a nu cădea vii în mâna romanilor. După ce și-au ucis soțiile și copiii, apărătorii Masadei s-au înjunghiat unii pe alții. Când romanii au pătruns în cetate, nu mai erau în viață decât două femei și cinci copii.

Urmările răscoalei au avut pentru evrei proporțiile unui dezastru național. Vespasian a declarat Iudeea proprietate personală. Averile tuturor evreilor au fost confiscate. Demnitatea de Mare Preot a fost desființată și sinedriul dizolvat. Comunitatea iudaică a luat chipul pe care îl are în zilele noastre. O religie fără sanctuar, fără o preoțime și fără ritualul jertfei. Saducheii au dispărut din viața comunității. Fariseii și rabinii vor prelua conducerea unui popor lipsit (până relativ recent) de o patrie, căruia timp de aproape două mii de ani nu-i vor rămâne decât sinagogile și speranța.

(Va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

Fotografie:

Sfeșnicul cu șapte brațe din Templul de la Ierusalim, purtat în cortegiul triumfal al lui Titus.

(Basorelief de pe Arcul de Triumf al lui Titus, de la Roma).

MĂSURA IUBIRII CREȘTINE

"Cel ce nu iubește, n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că *Dumnezeu este iubire*" (*I Ioan* 4, 8). Și același Apostol ne încredințează mai departe: "... *Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el*" (4, 16). Făcut "după chipul și asemănarea" lui Dumnezeu, omul este și el ființă iubitoare, chemată la plinătatea iubirii. De aceea, îndemnul fundamental pe care ni l-a dat Hristos este îndemnul la iubire. Asupra acestui lucru nu poate fi îndoială: "... iar (dacă) dragoste nu am, nimic nu sunt", zice Pavel (*I Cor.* 13, 2); și conchide: "Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea, dragostea. *Iar mai mare dintre acestea este dragostea*" (*I Cor.* 13, 13; subl.n.). Creștinismul este, înainte de orice altceva, religia ***iubirii*** (*agápe*).

Toate aceste lucruri le știm și le repetăm, dar facem adeseori o confuzie gravă, care poate vicia tot sensul iubirii creștine; această confuzie este mai răspândită decât s-ar crede și apare chiar la case foarte mari.

Îmi îngădui să pornesc de la un astfel de caz ilustru. În al său *Curs de Metafizică* (urmez ediția "Humanitas" din 1991), Nae Ionescu vorbește, în cap. XIII, despre iubire ca "instrument mistic de cunoaștere". Aici stabilește, în mare, următoarele: că "trăirea" este metoda de cercetare a misticii și că iubirea este cel mai însemnat mijloc mistic de cunoaștere; că, prin urmare, "funcția fundamentală a iubirii este totuși cunoașterea și nu acțiunea"; că, în fine, "monopolaritatea" iubirii poate duce la nihilism și de aceea trebuie să acceptăm "bipolaritatea procesului de iubire". Urmează apoi acel surprinzător capitol XIV, în care se continuă discuția despre iubire, dar cu această gravă afirmație: "Impresia mea este că fenomenul care a contribuit mai mult la falsificarea conceptului de iubire este creștinismul" (p. 123)! Nae Ionescu reia această idee în multe alte locuri; ea a trecut și la unii dintre discipolii săi (o regăsim cu surprindere, bunăoară, la Mircea Vulcănescu, altminteri un gânditor creștin de mai mare rigoare *teologică* decât maestrul său).

Pe ce se întemeiază Profesorul? Pe considerația personală că "în creștinism iubirea nu înseamnă cunoaștere, ci acțiune", ceea ce nu poate duce, pe cale logică, decât la "o falsă interpretare a iubirii". Ba mai mult: "Toată dezorganizarea (?!) care s-a produs în metafizica creștină și în valorificarea creștină a existenței provine tocmai din falsificarea acestui concept al iubirii" (p. 124). Nu vreau să reiau aici toată demonstrația lui Nae Ionescu și nu contest stringența ei logică. E de ajuns să arăt că premisa de la care pornește este evident falsă. Teologic vorbind, Profesorul se așază de data aceasta, din capul locului, alături de problemă.

Premisa greșită de la care pleacă Nae Ionescu este aceea că în creștinism măsura iubirii de celălalt ar fi dată de iubirea de sine. Sigur, toată lumea cunoaște prescripția biblică: "Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta și cu tot sufletul tău [...] *Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți*" (*Matei* 22, 37-39; subl.n.). E curios că deși Nae Ionescu avertizează că aceasta "nu este propriu-zis o afirmație creștină, ci doar una din afirmațiile fundamentale ale Vechiului Testament", el își sprijină pe ea întreaga demonstrație, amendând tocmai creștinismul! Ne aflăm aici în inima confuziei despre care vorbeam (și care uneori apare și-n mediile strict teologice).

Se scapă din vedere că Hristos adaugă limpede (*Matei* 22, 40): "În aceste două porunci se cuprind *toată Legea și Proorocii*" (subl.n). Va să zică Hristos nu face decât să rezume astfel, la cererea tânărului bogat, esența "Legii Vechi", a *iudaismului* adică. Legea Veche nu e rea, dar e imperfectă; tocmai de aceea, Mântuitorul n-a venit s-o desființeze, ci s-o împlinească (*Matei* 5, 17). Și în Legea Nouă iubirea va rămâne porunca de căpetenie, dar măsura ei va fi cu totul alta: "*Poruncă nouă dau vouă*: Să vă iubiți unul pe altul. *Precum Eu v-am iubit pe voi*, așa și voi unul pe altul să vă iubiți!" (*Ioan* 13, 34; subl.n.). Așadar, măsura iubirii în creștinism nu mai este *iubirea de sine*, cum credea Nae Ionescu (și toți cei tributari aceleiași confuzii), ci însăși ***iubirea lui Dumnezeu față de oameni***. Hristos înlocuia astfel o măsură *omenească* a iubirii cu una ***dumnezeiască***.

Prin urmare, întrebarea retorică a lui Nae Ionescu ("Dar dacă eu nu mă iubesc pe mine însumi?") devine inutilă într-o perspectivă riguros creștină. Abilul gânditor poate avea perfectă dreptate în raționamentele sale, numai că el critică creștinismul vorbind despre... iudaism!

Desigur, Nae Ionescu rămâne Nae Ionescu, dincolo de această extrapolare regretabilă; el își mai poate permite să greșească sau să exagereze uneori, din punctul lui *filosofic* de vedere. Noi nu ne putem permite însă, mai ales când ne punem pe terenul creștinismului, să-i luăm de bune toate speculațiile, oricât de mult l-am admira altminteri (era să zic: oricât de "năiști" am fi).

Creștinismul nu se întemeiază pe *iubirea de sine*, ci pe ***jertfa de sine***. Dumnezeu, Care este Iubire, S-a jertfit pentru oameni, în Iisus Hristos. Omul este chemat și el să se dezbrace de sine întru iubire, spre a spori cât mai mult în "asemănarea" cu Creatorul său. "Căci Dumnezeu S-a făcut om pentru ca și omul să se facă Dumnezeu; nu Dumnezeu după fire, dar Dumnezeu după har" (Sf. Atanasie cel Mare *et alii*). Iubirea, în înțelesul ei evanghelic, este temeiul în-dumnezeirii (*theosis*), la antipodul tuturor egoismelor și "raționamentelor" noastre.

VASILE A. MARIAN

LEPADAREA DE CREDINTA

(urmare din pag. 7)

Inițiativele apăruseră încă din 1972, când Arhiepiscopul Iakovos al Americii (dependent de Constantinopol) a stabilit tonul general al viitoarelor dialoguri (regretarea "masacrării evreilor germani de către regimul hitlerist"). Iar "noi, creștinii din vest, ne simțim **încărcați de o vină egală, atribuind crucificarea lui Isus evreilor**"! (*op. cit.*, p. 216). Patriarhia Ecumenică identifica **dreapta credință** cu **nazismul**, în urma pupăturilor papei Paul VI cu patriarhul Athenagoras și a așa-zisei ridicări a anatemelor dintre cele două Biserici "surori"! **Peștele de la cap se împute**. Înțelegem acum eforturile de a smulge Biserica Română de la Paris de sub jurisdicția Sinodului "reacționar" (și "fascist"!) al Rușilor din afara Frontierelor și trecerea ei la Constantinopolul lui Nestorie, ca și "demascarea" tendințelor rușilor de a "prelua conducerea" în Ortodoxie ("rușii care ne-au asuprit de veacuri"). Patriarhia Română a fost prezentă, prin persoana Episcopului Irineu al Râmnicului (urmașul în scaun al Sfântului Calinic de la Cernica), care și-a exprimat bucuria de a participa! Cine ar crede că acesta a acționat de capul lui? (Acum mi-am lămurit și uimirea care m-a cuprins prin anii '80, când am citit un mesaj de Paști în *Mitropolia Banatului*, în care nu se pomenea nimic despre Înviere). Întâlnirea nota cu satisfacție că, de fapt (și încă incomplet realizând adevărata semnificație), "ortodocșii se roagă să «se zidească zidurile Ierusalimului»" și trasa ca directive de viitor nu doar o toleranță "pasivă", ci una "activă, bazată pe cunoaștere și dragoste reciprocă. Atenție, voi Garaudy și Abbé Pierre! Când "Bibi" Netanyahu a afirmat, în fața Congresului American reunit (Camera și Senatul) că Ierusalimul este capitala veșnică a Israelului, a fost ovaționat în picioare (minute în șir!). Acesta e exemplul de urmat...

Prin glasul unui participant din Georgia, a venit însă și mărturisirea involuntară (poate) a adevăratei teme a întrunirii: "Nimeni în Georgia nu își mai amintește dacă în poliția secretă erau evrei, armeni, etc."., uimindu-se că reprezentantul Patriarhiei moscovite, Pr. prof. Vitali Borovi, a putut să afirme că una dintre cauzele resentimentului față de evrei ar fi fost faptul că "în timpul revoluției unii evrei au ocupat funcții în organele de represiune".

Întrunirea a propus, printre altele, înființarea la Chambésy a unui centru, complet neoficial, cu misiunea de a furniza informații pentru "**lupta împotriva antisemitismului, naționalismului și intoleranței**". KGB-ul în sutană, în frățească îmbrățișare cu CIA și *Mossad* (i-or fi dat și SRI-ului vreo bucățică?)! Nu e aceasta adevărata *trahison des clercs*?

Dar **Dumnezeu vrea altfel**. De curând (era deja în 1994, cum trece timpul!) un savant (german!), Carsten Peter Thiede, specialist în papirologie și paleografie antică, a aplicat un pumn zdravăn tocmai strădaniei multi-seculare de a discredita Evangheliile. El a identificat cel mai vechi manuscris cunoscut, până azi, al Evangheliei lui Matei: fragmentul păstrat la Magdalen College de la Oxford. Și acesta datează dinainte, cu mult, de sfârșitul secolului I d.H.! Chiar dacă manuscrisul respectiv, după scris, nu poate fi datat decât spre sfârșitul secolului, este clar că manuscrisul după care a fost copiat fusese redactat **înainte de anul '70**, anul dărâmării Templului din Ierusalim! Argumentul celor care neagă autenticitatea lui Matei este că tocmai aluziile profetice la dărâmarea Templului nu puteau fi scrise decât după dărâmarea lui (nu există profeții!). Thiede confirmase și atribuirea făcută de papirologul José O'Callaghan a unui fragment al Evangheliei lui Marcu descoperit în peștera 7 de la Qumran, acesta ideal datat arheologic. Toate manuscrisele de la Qumran au fost îngropate cel mai târziu în anul '70! Între timp, Thiede a publicat, sub formă de carte, concluziile sale (Carsten Peter Thiede & Mattew D'Ancona, *The Jesus papyrus*, Weidenfeld & Nicholson, London, 1996). Iată că iarăși istoricii și filologii "laici" ajung la concluzia de beton armat că scrierile de bază ale creștinismului **nu pot fi decât autentice și scrise de martori oculari** (Thiede chiar afirmă că Matei a stenografiat cuvintele Mântuitorului, măcar ale Predicii de pe munte!), reprezentând surse istorice de cea mai mare încredere. A le nega istoricitatea ar însemna să se compromită însăși metoda pe care se bazează toată știința istoriei! Dintre toate documentele istorice existente, doar Evangheliile pot prezenta texte perfect autentificabile într-un interval de treizeci de ani de la data evenimentelor descrise!

De atunci încoace, un număr crescând de manuscrise au fost redatate, **cel mai târziu la începutul secolului II**. Și tocmai când savanții ajung la această concluzie, explodând "bultmannismul", catolicismul și protestantismul se leapădă cu zgomot și vrând să o arate cât mai clar! Cu adevărat se adeverește și vorba: "Dacă voi tăcea eu, vor striga pietrele"! Dar se adeverește și vorba, mai gravă, că mai întâi va veni **lepădarea de credință**. Doar știm că vom ajunge să vedem "urăciunea pustiirii stând în locul cel sfânt"!

Dumnezeu amână sfârșitul lumii, amână mereu "ziua aceea", îngăduie încă suferințele, doar, doar și "cei chemați mai întâi" se vor pocăi. Mila Lui e nesfârșită. Mai e timp chiar și în ceasul al unsprezecelea... Nicu Steinhardt a putut, căci s-a rugat Domnului să ajute necredinței sale și Domnul l-a ajutat, "căci Dumnezeu este Cel Care lucrează întru voi, și ca să voiți, și ca să săvârșiți, după a Lui bunăvoință" (*Fil* 2, 13) . O spune Sf. Pavel: "Prin căderea iudeilor, neamuri-lor le-a venit mântuirea, ca Israel să râvnească la ele" (*Rom.* 11, 11)!

La Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (col. "Biblioteca Teologică", seria "Teologi Ortodocşi Români") a fost inaugurată ediția a doua a monumentalului tratat de *Teologie Dogmatică Ortodoxă* al marelui ctitor al teologiei româneşti contemporane, **DUMITRU STĂNILOAE** (1903-1993). Deocamdată ni se oferă volumul 1, într-o ediție sobră, broşată. Reeditarea – chiar dacă mai "sărăcăcioasă", ca în vremuri de "tranziție" – este foarte binevenită pentru numeroasele serii mai noi de teologi, căci ediția întâi, publicată în urmă cu aproape 20 de ani (1978), era demult epuizată.

Textul acestui prim volum al ediției a doua este precedat – pe lângă formalul *Cuvânt înainte* al Patriarhului Teoctist – doar de *Prefața* autorului la ediția întâi ("După numeroasele studii despre diferitele teme de Teologie Dogmatică, publicate în revistele teologice de la Bucureşti între anii 1950-1977, Bunul Dumnezeu ne-a ajutat să alcătuim şi o sinteză de Teologie Dogmatică Ortodoxă [...] Ne-am silit să înțelegem învățătura Bisericii în spiritul Părinților, dar în acelaşi timp să o înțelegem aşa cum credem că ar fi înțeles-o ei astăzi. Căci ei n-ar fi făcut abstracție de timpul nostru, aşa cum n-au făcut de al lor").

Volumul cuprinde "Introducerea" (despre Revelație şi Biserică) şi primele două părți ("Învățătura creştină ortodoxă despre Dumnezeu" şi "Lumea, operă a iubirii lui Dumnezeu, destinată îndumnezeirii") dintre cele şase ale tratatului (celelalte sunt: "Persoana lui Iisus Hristos şi opera Lui mântuitoare săvârşită în umanitatea asumată de El" şi "Opera de mântuire a lui Hristos în desfăşurare" – vol. 2; "Despre Sfintele Taine" şi "Eschatologia sau viața viitoare" – vol. 3). Nu ştim dacă textul a suferit vreun adaos sau vreo îmbunătățire, din partea autorului sau din partea editorilor. Poate o vom afla cu prilejul volumului 2...

Deşi de proporții unice în literatura ortodoxă românească şi de o autoritate teologică incontestabilă, această lucrare târzie a lui Dumitru Stăniloae are handicapul unui stil adeseori greoi (cum sunt şi traducerile sale din ultima perioadă). Textul ar putea fi îmbunătățit, formal, prin discrete intervenții editoriale (cu precădere la nivelul punctuației şi, pe alocuri, al topicii). Acum, când învățământul teologic superior are şi o secție de Teologie-Litere, poate că astfel de activități de rutină editorială s-ar cuveni inițiate, măcar pentru titlurile "clasice".

La aceeaşi editură (col. "Viața în Hristos", seria "Pastorală"), a apărut, într-o ediție frumoasă şi profesională deopotrivă, *Cartea regulei sau grijii pastorale* [*Liber regulae pastoralis*] a Sfântului **GRIGORE CEL MARE**, zis "Dialogul" (aprox. 540-604, papă din 590, la fel de cinstit în Apus şi în Răsărit), cel care, în 1603, îl saluta pe împăratul bizantin Phocas, afirmând că acesta era singurul care domnea peste nişte *oameni liberi*, în timp ce regii din Occidentul barbarizat nu domneau decât peste o masă de *sclavi*: *Hoc namque inter reges gentium et reipublicae imperatores distat, quod reges gentium domini servorum sunt, imperatores vero reipublicae domini liberorum* (cf. H. Pirenne, *Mahomed et Charlemagne*, sfârşitul părții întâi).

Îndreptarul gregorian are patru părți: "Calitățile necesare păstorului de suflete", "Viața păstorului", "Pastorala învățării şi a îndreptării" şi "Calitățile şi smerenia predicatorului". Armando Candelaresi (*La regola pastorale*, Ancona, 1966, p. 16; cit. în ed. rom., p. 10) conchidea: "Mesajul gregorian are o valoare universală, pentru că se poate reduce la un singur cuvânt, valabil pentru toți, la toate nivelurile şi latitudinile: «responsabilitate»".

Traducerea (impecabilă), prefața şi o utilă prezentare didactică a vieții şi operei Sf. Grigore Dialogul (pp. 11-28) sunt realizate de pr. prof. Alexandru Moisiu.

Cartea lui **HENRI-IRÉNÉE MARROU** (1904-1977, istoric şi teolog francez, ilustru exeget al operei Fericitului Augustin şi al augustinismului în genere), *Théologie de l'histoire* (1968), a cunoscut o destul de nefericită ediție românească (*Teologia istoriei*, Institutul European, Iaşi, 1996 [chiar dacă pe copertă figurează anul 1995], trad. de Gina şi Ovidiu Nimigean). Nu atât traducerea (care nu e grozavă) handicapează cartea, cât aspectul grafic de tipăritură de propagandă sectantă (în ciuda faptului că imaginea în culori țipătoare de pe coperta I este un detaliu dintr-un tablou al lui Giovanni Bellini) şi mult prea multele scăpări de culegere şi corectură. Se pare că la Iaşi, în timp ce "Polirom" creşte, "Institutul European" cunoaşte un regretabil regres, cantitativ, dar şi calitativ...

Lucrarea lui H.-I. Marrou este mai mult un eseu decât un studiu sau un tratat. Dar poate că în felul acesta ea rezultă mai vie, erudiția de fond îmbinându-se cu o evidentă tendință mărturisitoare. Cărturarul se preface într-un propovăduitor subtil, ce întreprinde, pornind de la viziunea tradițională a istoriei, un adevărat rechizitoriu al modernității despiritualizate. Discursul este destul de concentrat, stilul respiră rafinament şi eleganță, iar formulările memorabile abundă, părând să depăşească, pe alocuri, posibilitățile de transpunere ale cuplului de traducători. Autorul se mişcă pe un teren pe care-l cunoaşte ca-n palmă şi cu care are adânci afinități. Desigur, umbra lui Augustin se regăseşte în mai tot textul.

Eseul e structurat în două părți: în cea dintâi (pp. 5-105) se dezbat prioritar "fundamentele doctrinare", în vreme ce partea a doua (pp. 107-187) se deschide spre *praxis*-ul moral şi chiar politic. Pagini întregi sunt străbătute de o adevărată înfiorare eschatologică.

Despre o altă carte a lui H.-I. Marrou apărută recent şi-n româneşte (*Patristică şi umanism*) vom vorbi, poate, în Numărul viitor. Se pare că este în curs de apariție în limba română şi lucrarea lui fundamentală, *Saint Augustin et la fin de la culture antique*.

O carte fundamentală a medievisticii europene, deşi veche de peste 60 de ani, este cea a istoricului belgian **HENRI PIRENNE** (m. 1936), *Mahomed et Charlemagne* (lucrarea a rămas în manuscris, fiind editată postum, prin grija lui Jacques Pirenne, fiul savantului, şi a lui F. Vercauteren, discipol al aceluiaşi). Editura Meridiane (col. "Biblioteca de artă", seria "Arte. Civilizații. Mentalități") ne oferă o prea îndelung aşteptată traducere românească (la un preț incredibil: doar 3000 de lei!), semnată de d-na Sanda Oprescu.

Mahomed şi Carol cel Mare este unul dintre studiile cele mai interesante privitoare la trecerea dinspre Antichitate spre Evul Mediu, pe de o parte, şi la cea dinspre "Evul Mediu primitiv" spre "Renaşterea secolului al XII-lea", pe de altă parte. Deşi urmăreşte cu prioritate fenomenul apusean, istoricul îl raportează permanent la Orientul bizantin şi la cel arab, oferindu-ne o imagine complexă a întregului Ev Mediu mediteranean, de la prăbuşirea Imperiului Roman de Apus şi până la reconstrucția lui carolingiană. Prima parte se intitulează "Europa Occidentală înainte de Islam", iar cea de-a doua – "Islamul şi carolingienii".

Citâm din *Concluzia* finală a cărții (observații fundamentale pentru înțelegerea istorică a dinamicii "europenismului"):

"... se degajă, pare-se, două concluzii esențiale:

1. Invaziile popoarelor germanice nu au pus capăt unității mediteraneene a lumii antice, nici nu au afectat esențialul culturii romane, aşa cum se mai păstra ea în secolul al V-lea, în perioada când nu mai exista împărat în Occident [...] Tot ce a mai rămas din civilizație este mediteranean. Cultura se menține pe malul mării şi de aici apar noutățile: monahismul, convertirea anglo-saxonilor, arta barbară etc. Orientul este factorul înnoitor, Constantinopolul e centrul lumii [...]

2. Ruptura de tradiția antică a avut drept instrument înaintarea rapidă şi neprevăzută a Islamului. Consecința a fost despărțirea definitivă a Orientului de Occident, ceea ce a pus capăt unității mediteraneene [...] Occidentul s-a blocat şi este silit să trăiască izolat. Pentru prima dată, axa vieții istorice se deplasează spre nord de Mediterana. În consecință, decadența în care se zbate dinastia merovingiană va conduce la apariția unei noi dinastii, originară din zonele germanice ale nordului, cea carolingiană. Papa se aliază cu aceasta, rupând astfel legăturile cu împăratul [de la Bizanț], care, acaparat de lupta împotriva musulmanilor, nu-l mai poate apăra. Aşadar, Biserica se raliază noului curs al evenimentelor [...] Cu nuanțe diferite de la țară la țară, Europa, dominată de Biserică şi de sistemul feudal, dobândeşte o fizionomie nouă. Evul Mediu, ca să folosim locuțiunea consacrată, începe [...] Evoluția se încheie în 800, prin constituirea noului Imperiu; ruptura dintre Orient şi Occident se definitivează prin însăşi apariția unui nou Imperiu roman; aceasta este dovada evidentă că s-a produs ruptura cu vechiul Imperiu care continuă să existe la Constantinopol" (pp. 256-257).

Trei istorici de profesie – **GHEORGHE BUZATU, CORNELIU CIUCANU, CRISTIAN SANDACHE** – s-au hotărât să ia taurul de coarne şi să facă *Radiografia dreptei româneşti* (pe care o identifică, practic, cu Mişcarea Legionară; de altfel, reperele temporale pe care şi le fixează autorii sunt înființarea Legiunii Arhanghelul Mihail – **1927** şi scoaterea Gărzii de Fier de pe scena politică – **1941**). Cartea, publicată la Editura FF PRESS, e destul de amorfă şi pare realizată în pripă. Totuşi, aşa cum este, ea reprezintă o primă tentativă făcută de *profesionişti* în direcția unei prezentări complexe a controversatului fenomen legionar, *fără idiosincrazii stângiste*.

Volumul cuprinde o informație vastă, chiar dacă puțin haotică (şi, pe alocuri, insuficient rumegată). Indicațiile bibliografice rămân foarte prețioase (a se vedea prima secțiune). Desigur, miezul cărții îl constituie cele trei studii ample ale autorilor, din secțiunea IV (în total, sunt cinci secțiuni): Gh. Buzatu (cel ce editase mai demult, împreună cu K. W. Treptow, documentele procesului lui Codreanu din 1938), "Mişcarea Legionară: istorie şi istoriografie"; Cristian Sandache, "Din istoria Dreptei româneşti"; Corneliu Ciucanu, "Guvernul anticomunist de la Viena" şi "Conceptul de elită în viziune legionară". În rest, avem de-a face mai degrabă cu o antologie de texte din literatura legionară, inegale şi nu întotdeauna suficient de semnificative.

Pe coperta finală a cărții, suntem anunțați că aceeaşi editură va da în curând şi o *Radiografie a stângii româneşti* (1921-1989); pentru "obiectivitate" şi "simetrie", fireşte...

Răzvan Codrescu

ANUNȚ

În vederea amenajării cimitirului legionar de la Predeal, rudele sau cunoştințele apropiate ale celor îngropați acolo sunt rugate să ia legătura cu profesorul **Şerban SURU** din Bucureşti - tel. **01/6174789**.

Interviu cu d-l *RADU CHESARU*, liderul Organizației "Vulturul Brâncovenesc - Apărătorii Națiunii"

"A spune mereu adevărul, indiferent de consecințe..."

- Domnule Radu Chesaru, sunteți liderul unei organizații înființate în perioada "partidul unic". Care erau condițiile în care a apărut "Vulturul Brâncovenesc"?

- "Vulturul Brâncovenesc" a luat ființă la cumpăna lunilor martie/aprilie 1989, atunci când tot mai puțini români mai credeau că putem scăpa de regimul comunist. Atunci, câțiva tineri, care refuzam să ne pierdem speranța, am încercat să punem în practică "visurile noastre de complot". Organizația a fost concepută inițial ca o celulă de luptă, al cărei scop era acțiunea organizată și coerentă împotriva totalitarismului și, implicit, a aparatului său represiv. Numele organizației, ca și numele de cod ale membrilor au fost inspirate din "Istoria Ieroglifică" a lui Dimitrie Cantemir.

- Care era planul de acțiune și în ce măsură ați reușit să-l duceți până la capăt?

- Planul de acțiune cuprindea trei etape: "Difuzarea de manifeste", "Procurarea de arme" și "Lupta armată". Doar prima etapă a fost îndeplinită aproape în întregime. Începând cu data de 8 august 1989, am distribuit peste o mie de manifeste în întreaga țară. Manifestele erau confecționate de noi și conțineau următorul text: "Moarte Dictatorului și Regimului Terorist! Români, fiți pregătiți!". La sfârșitul lui octombrie, începutul lui noiembrie, Securitatea a arestat șase membri ai "Vulturului". Cinci dintre noi am fost eliberați din celulele Direcției a 6-a abia în zilele de 21-22 decembrie 1989. După eliberare, toți membrii "Vulturului Brâncovenesc" au participat la evenimentele ce au urmat, până la Revelion. Eu am fost împușcat în omoplat, în timp ce căutam "teroriștii".

- "Vulturul Brâncovenesc" a fost reînființat acum doi ani, în data de 29 noiembrie 1994. De ce tocmai atunci?

- În primul rând vreau să subliniez că organizația nu a fost reînființată datorită unei nostalgii. Din păcate, activitatea partidelor a lăsat mult de dorit și de aici a rezultat o lipsă de corectitudine, de fermitate. Politicienii au făcut prea multe compromisuri. Oportunismul și-a făcut prea mult simțită prezența în viața noastră politică. Se simțea acut nevoia unei voci cinstite a conștiinței naționale, a apariției unei organizații neafiliate vreunui partid politic. Și atunci am decis reînființarea "Vulturului". Data de 29 noiembrie a fost hotărâtă de membrii fondatori. Nu putem uita că la 29 noiembrie 1938 s-a comis unul dintre cele mai oribile asasinate politice din istoria "democrată" a României, principala victimă a acestui asasinat fiind Corneliu Zelea Codreanu.

- Să înțelegem că Organizația "Vulturul Brâncovenesc - Apărătorii Națiunii" este o organizație de tip legionar?

- Dacă a fi cinstit și bun creștin, dacă a spune adevărul indiferent de consecințe, dacă a fi solidar cu aproapele tău și a te îndurera când vezi tradițiile naționale călcate în picioare înseamnă a fi legionar, atunci asta suntem! Dar la fel de bine aceasta poate să însemne să fii și creștin-democrat. În toate comunicatele noastre, în luările de poziție de la conferințele de presă sau cu alte ocazii, am fost călăuziți de același cult - al adevărului, al dreptății, al dragostei de neam și de țară, al credinței creștine.

- Ce ne puteți spune despre membrii "Vulturului"?

- În rândurile noastre îi primim pe acei care, atât teoretic cât și practic, aderă și respectă principiile enunțate mai sus. Cooptarea se face pe baza recomandărilor a trei membri plini, iar conferirea calității de membru plin se acordă după o perioadă de stagiu de aproximativ un an de zile.

- Care este liantul ce-i unește pe membrii organizației?

- Camaraderia și ideile comune. Ceea ce lipsește membrilor unui grup de prieteni este *doctrina comună*. Ceea ce lipsește membrilor unui partid este *spiritul de prietenie*, de camaraderie. "Vulturul Brâncovenesc" caută să împlinească acest deziderat: membri și prieteni în același timp. O altă metodă de a întări acest spirit de grup și de a te pregăti pentru situații limită este organizarea de excursii "pentru călire" și antrenamentele de autoapărare.

- Ce alte acțiuni ați mai făcut până acum?

- Pentru perioada de vară am reconstruit o căsuță cu destinația de teatru de păpuși, aflată în Parcul Herăstrău din București. Aici s-au organizat spectacole spre bucuria celor mici. O altă acțiune a fost strângerea de cărți pentru românii din Bucovina de Nord, cărți provenite de la biblioteci dezafectate și care au necesitat un minuțios proces de triere. La alegerile din vară și toamnă, am sprijinit material, uman și financiar singura formațiune politică cu reale șanse de câștig și care, prin oamenii și principii, se apropie cel mai mult de idealurile organizației noastre: Convenția Democrată Română. Cum unii dintre noi sunt consilieri locali, am declanșat acțiunea! "Sesizări de la cetățeni", preluând nemulțumirile oamenilor și înaintându-le spre rezolvare consiliilor locale.

- Care sunt planurile de viitor?

- Vom pune un accent sporit pe organizarea în teritoriu, "infiltrarea" în partide, *mass-media* și instituții, ca idealurile și principiile "Vulturului Brâncovenesc" să fie cât mai bine promovate. Vom milita pentru înăsprirea Codului penal și reintroducerea pedepsei cu moartea pentru infracțiuni deosebit de grave, reîntregirea României Mari, restrângerea posibilităților de obținere a cetățeniei române pentru cei care nu sunt de naționalitate română, etc. Cei care cred în aceste principii și idealuri și care vor să afle mai multe despre noi ne pot găsi la tel./fax 6171112.

A consemnat
Florin **POPESCU**

Cuvine-se... Victor MALCOCI

Comitetul Asociației Ortodoxe Române din Köln, anunță cu mare durere plecarea dintre noi, după o lungă și cumplită suferință, a celui ce a fost Dr. Victor Malcoci, Președintele Asociației noastre din anul 1988 până la data de 24 Martie 1996.

Dr. V. Malcoci se născuse la 13 Ianuarie 1922, la Chișinău, fiind fiu de judecător.

Școala primară și liceul le face la Chișinău, iar în anul 1940 se refugiază din Basarabia la Cluj, împreună cu părinții.

Între 1940-1946, urmează cursurile Facultății de Medicină din Cluj (mutată la Sibiu). Element foarte valoros, este numit asistent la Facultatea de Medicină din Cluj, dar lucrează și la o Policlinică, ca specialist dermatolog.

Pe lângă profesiunea pe care o practică din toată inima, este și un pasionat jucător de șah, în anul 1968 fiind numit Arbitru Internațional.

În anul 1956, se căsătorește cu d-ra Maria Pusta, absolventă a Academiei Comerciale din Cluj, iar în anul 1963, se naște Christian, unicul lor copil.

În anul 1975, cu mari greutăți, reușește să se refugieze cu familia în Germania, stabilindu-se la Heidelberg.

Între 1976-1980, lucrează ca Oberarzt la spitalul Lengo, iar în anul 1980 își deschide cabinet medical la Grevenbroich, pe care-l conduce până în clipa când se îmbolnăvește (Ianuarie 1995).

În această perioadă participă la multe Simpozioane și publică articole în diverse reviste medicale de specialitate.

Ia parte la toate manifestațiile cu caracter național, alături de alți români animați de aceleași sentimente patriotice, și-l găsim oriunde se aude un grai românesc care revendică pământul rupt de la Patria-Mumă.

Îl întâlnim în primele rânduri, cu drapelul Țării, la manifestațiile de la Bonn, Köln, Paris, Londra, Luxemburg, Madrid (pentru eliberarea preoților întemnițați, oprirea dărâmării bisericilor, respectarea drepturilor religioase etc.).

Ca fiu al Basarabiei, pe care n-o poate uita, împreună cu alte Asociații din Exil, în fiecare an, sărbătorește la Köln ziua de 27 Martie 1918.

În anul 1983, în cadrul sărbătoririi, ia ființă spontan o nouă asociație românească, "LIGA ANTI-YALTA", a cărui președinție îi revine pe drept, în scopul reîntregirii Țării.

Prin plecarea sa dintre noi, rămâne un imens gol în Exilul românesc din Köln.

D-rul V. Malcoci ne-a părăsit pe data de 29 August, iar înmormântarea a avut loc miercuri, 4 Septembrie 1996, în cimitirul din Grevenbroich - Elsen.

Sf. Slujbă a fost oficiată de Sf. Sa Ioan Hodoș, preotul Parohiei Sf. Gheorghe din Köln.

Pe ultimul drum a fost condus de un mic grup de români - prieteni adevărați.

Un gând luminos, un ultim omagiu și o plecăciune în fața celui care a fost MARELE BASARABEAN - Dr. Victor Malcoci.

CÂTEVA PRECIZĂRI

În virtutea dreptului la replică, privitor la comunicatul de presă al Consiliului Național Director (C.N.D.) al A.F.D.P.R., publicat în cotidianul "România Liberă", nr.1964, din 10 sept. a.c., ca participant direct la lucrările din 7-8 sept. 1996, desfășurată la Focșani, mă simt obligat să fac următoarele precizări:

1. "Unitatea" A.F.D.P.R.-lui nu este reală. Nu toți președinții filialelor județene și Filialei București au fost de acord cu totalitatea deciziilor luate.

2. Nu toți președinții filialelor județene s-au declarat deplin solidari cu hotărârile luate între cele două Consilii Naționale, și cu atât mai puțin, cu atitudinea Președintelui Constantin Ticu Dumitrescu, acestuia reproșându-i-se un stil de conducere dictatorial, precum și încălcări flagrante ale Statutului.

3. C.N.D. respinge prin vot "regizarea unui așa-zis congres extraordinar, agitată de profesioniștii puterii, ca ultimă diversiune". Am citat din comunicat. Respingerea într-adevăr a avut loc. Numărul membrilor prezenți, al acelora care au votat pentru, al acelora care au votat împotrivă, al acelora care s-au obținut, nu a fost însă consemnat. Admițând că respingerea a fost statutară, țin să subliniez:

a. Propunerea ținerii unui congres extraordinar e un drept și nu o "regizare".

b. Cei treisprezece președinți de filiale județene care s-au declarat în favoarea convocării unui congres extraordinar, în pofida amenințării cu înlocuirea, nu sunt nici agitatori, nici "profesioniști ai puterii", ci președinți aleși, iar activitatea lor nu poate fi etichetată, după model tipic securist, drept "diversiune", ci *grijă* pentru destinul Asociației. Consider că cei care au întocmit și semnat comunicatul se fac vinovați de denigrare gravă și protestez cu toată tăria împotriva comportamentului lor imoral.

4. Declararea grupării Tripa Octavian ca ilegală și nestatutară e un abuz. Tripa Octavian, ne place sau nu, a fost ales, în mod statutar și corect, președinte al Filialei București, și încă în două Adunări generale. Numirea d-lui dr. Paul Minea ca președinte al Filialei București, de către C.N.D., e nestatutară și se constituie în abuz.

5. Abuz calificat e și încercarea de a-l suspenda și mai apoi exclude din Asociație pe părintele Capotă, pentru vina de a fi participat la un forum de analiză a activității și comportării d-lui Constantin Ticu Dumitrescu, ca și cum d-sa ar fi mai presus de lege.

Față de cele de mai sus, consider că A.F.D.P.R.-ul se află într-un impas și că autoritatea morală a acestei organizații, de care se face atât de mult caz, e grav periclitată, de unde necesitatea acelui Congres extraordinar, pe care îl reclam, ca singură modalitate de revenire la normalitate.

12.09.1996

Președintele A.F.D.P. Arad,
ing. Ioan GODEA

un ochi râde, altul plânge...

CARTEA ALBĂ A SECURITĂȚII

La inițiativa Serviciului Român de Informații, Editura "Presa Românească" și-a asumat răspunderea tehnică a editării unui masiv volum din seria de Cărți Albe ale Securității. De data aceasta este vorba de fronda intelectualilor (mai ales scriitori și artiști) cu regimul epocii ceaușiste, frondă răsfrântă în documentele, până mai ieri "strict secrete", ale fostei Securități. Volumul (purtând subtitlul *Istorii literare și artistice: 1969-1989*), alcătuit de un colectiv de redacție (coordonat de scriitorul Mihai Pelin) și prefațat de însuși directorul S.R.I., d-l Virgil Măgureanu, reproduce un număr de 505 documente, cu următoarea specificare laconică: "Toate documentele sunt integrale. Din unele au fost eliminate doar referințele la viața intimă a unor persoane și datele despre rude, care nu prezentau interes în materie" (ceea ce, dincolo de anumite rațiuni actuale, este complet fals, vechea Securitate punând un accent deosebit pe aceste probleme). Nu ni se dezvăluie, în schimb, criteriile după care au fost selectate documentele incluse în volum (foarte puține pentru o perioadă de 20 de ani), din care rezultă o "hartă" a "dizidenței" în multe privințe stranie, unde, spre exemplu, un Petre Țuțea apare menționat de 6 ori, iar un Corneliu Vadim Tudor de 35 de ori; sau în care de un Gheorghe Calciu sau de un Marcel Petrișor aproape că se face abstracție, în timp ce un Paul Anghel sau un Mihai Ungheanu apar infinit mai periculoși pentru regimul pe care l-au slujit în mod ordinar! Dacă e să ne luăm după atenția acordată de Securitate, conform recentului volum, unui scriitor sau altuia, rezultă că principalele primejdii veneau dinspre un Adrian Păunescu sau dinspre un Eugen Barbu, cel puțin în egală măsură ca dinspre o Monica Lovinescu sau un Nicolae Manolescu! Se creează impresia că scriitorii erau urmăriți, cu rare excepții, mai degrabă după criterii de popularitate conjuncturală decât de radicalism protestatar. Premeditată sau nu, selecția operată duce la confuzii morale și valorice pe care nici măcar incultura oficialităților vremii nu le-ar fi putut face. Rezultă de aici două lucruri la fel de regretabile: "spălarea" sau chiar "răsturnarea" imaginii publice a unor lingăi notorii, pe de o parte, "marginalizarea" sau "relativizarea" unor mari figuri anticomuniste, pe de altă parte.

Trei sferturi din materialul divulgat prezintă mărunțișuri, reducându-se adesea la simple răbufniri verbale. El poate fi interesant pentru refacerea unei mentalități și a unei metodologii totalitare, dar nu pentru o reală evaluare a "dizidenței" sau "rezistenței" anticomuniste (dincolo de câteva cazuri prea notorii pentru a putea fi minimalizate). Cartea rămâne mai degrabă o oglindă a urmăritorilor decât a urmăriților. Pe de altă parte, ea oferă anumite informații surprinzătoare sau picante, creând în jurul dezvăluirilor un pol de interes opus gravității morale sau politice a experiențelor prin care țara a trecut atât amar de ani.

Ni se pare că din examinarea atentă a cărții se pot extrage câteva intenții sau tendințe ale celor care, într-un fel sau altul, au contribuit la apariția ei:

1. Îmblânzirea imaginii vechii Securități post-staliniste, ce ar fi fost mai degrabă proastă și obedientă decât abjectă și "diabolică" (citâm din "Avertismentul" inițial: "... trebuie să recunoaștem că, paradoxal, tot mult hulita Securitate, prin notele, rapoartele și sintezele transmise posterității, ne oferă repere indispensabile pentru o ordine de o certă temeinicie într-o materie atât de aprig controversată"; sau "Paradoxal este faptul că, față de aceste conflicte [între taberele intelectuale – n.n.] Securitatea a reușit să se mențină într-o interesantă și enigmatică neutralitate"; ba mai mult: "... pe măsura apropierii crahului regimului de la București, implicarea Securității în domeniul literaturii și artei a fost cu preponderență de ordin informativ. Și, într-un anume fel, echitabilă..."; și încă: "... nu am întâlnit documente care să propună, de la nivelul Securității, soluții extreme împotriva unor adversari declarați ai regimului comunist [...] Toate măsurile grave [...] au emanat sistematic de la nivelul conducerii de partid [...] Securitatea nu aplauda totdeauna măsurile grave la care ne-am referit...").

Serviciul Român de Informații

Cartea Albă a Securității

Istorii literare și artistice 1969-1989

Editura Presa Românească

2. Insinuarea că actualul S.R.I., în frunte cu directorul său, adoptă "transparența", nemaiavând nimic de-a face cu "abuzurile" și "stilul" structurilor securiste anterioare (d-l Măgureanu proclamă, în chip de lup moralist: "În suita volumelor «Cărților Albe ale Securității», acesta ocupă un loc aparte. Din paginile lui transpare rezistența continuă și îndârjită opusă de intelectualii români – scriitori și artiști – viziunilor aberante asupra culturii și artei proprii unui regim politic defunct [...] În schimb, cei ce-și închipuiau că scriitorii și artiștii se aflau la discreția lor și a ideilor retrograde pe care le promovau nu au fost niciodată liberi și nu au realizat niciodată esența ca atare a libertății. Cine citește cu atenție documentele din acest volum, înțelege că autoritatea politrucilor culturali de pe vremuri s-a clădit totdeauna pe compromis. Până când au fost excedați de evenimente și au ieșit din istorie"; "Avertismentul" din fruntea cărții se încheie astfel: "... documentele pe care Serviciul Român de Informații le oferă astăzi celor interesați reprezintă materia primă indispensabilă a unei istorii care abia urmează a fi rescrisă, cu un calm și un discernământ de care acum ducem lipsă"; iar pe coperta finală citim, într-o scurtă precizare editorială: "Inițiativa realizării și publicării sale aparține exclusiv Serviciului Român de Informații. Editura *Presa Românească* și-a asumat numai efortul tipăririi...").

3. Relativizarea indirectă a adevăratei dizidențe sau rezistențe anticomuniste și întreținerea unei atmosfere de confuzie morală și politică, pe fondul căreia virtuțile și păcatele se amestecă deconcertant, iar responsabilitățile se estompează ("După împrejurări, reacția scriitorilor și artiștilor la agresiunile regimului comunist a fost fie discretă, fie fățișă...", observă d-l Măgureanu; iar redactorii cărții: "În zilele noastre, despre dizidența anticomunistă a intelectualilor din România s-au exprimat și se mai exprimă aprecieri dintre cele mai contradictorii, începând cu exaltarea nemăsurată a unora dintre protagoniștii ei, până la negarea și persiflarea lor grobiană. O gândire comodă ar putea considera că adevărul este la mijloc. De fapt, el este în altă parte", adică în documentele securiste pe care cu atât cadicsește S.R.I. să ni le pună la dispoziție, sugerându-ne "grila" care îi convine! De altfel, ni se spune mai departe, "toate grupările literare și artistice au fost în egală măsură supravegheate [asta și-a și propus să demonstreze volumul tendențios alcătuit – n.n.]... Interceptări telefonice s-au operat nu numai asupra convorbirilor lui Nicolae Manolescu, Andrei Pleșu sau Aurel Dragoș Munteanu, ci și asupra convorbirilor lui Eugen Barbu, Paul Anghel și Corneliu Vadim Tudor. Au fost tratați ca *«obiective»* nu numai Dan Hăulică, ci și Fănuș Neagu, Ion Lăncrăjan, Ion Cristoiu [se putea fără?] etc., etc., oamenii de litere înregimentați sau nu într-un grup sau altul. De același tratament bucurându-se [sic] chiar și spuma reziduală a proletcultismului românesc de pe vremuri: Mihai Beniuc, Niculae Stoian, Victor Tulbure și mulți alții").

4. Crearea unui "mit" al dizidenței/rezistenței (dar și solidarității) intelectuale, nu atât fals cât exagerat, menit să îmbunătățească retrospectiv imaginea unei intelectualități totuși nu prea glorioase, ce nu doar că n-a putut da "personalități cu voga unui Vaclav Havel sau Aleksandr Soljenițîn", dar nici n-a trecut, cu foarte puține excepții, de faza manifestărilor verbale de culise (ca să vorbim fără ocolișuri, o intelectualitate mai degrabă "căcăcioasă", în sensul steinhardtian al cuvântului). Cu atâta îndelungată dizidență a aristocrației intelectuale, a trebuit așteptat să iasă în stradă un grup de copii ca să clatine regimul! Se pare că, vorba lui C. Noica, nu numai cultura, dar și istoria o fac, până la urmă, nu "încălțații", ci "desculții"... (Iată cum se ambalează d-l Măgureanu: "De-a lungul deceniilor de totalitarism comunist, nu de puține ori s-a acreditat ideea că românii sunt un popor incapabil să opună rezistență, sub orice formă, față de abuzurile unui regim abuziv și discreționar. Faimoasa expresie «mămăliga nu explodează», atribuită lui Petru Groza, părea să fi devenit emblematică pentru starea noastră de spirit în vremea comunismului"; pentru ca, apoi, domnia-sa să treacă brusc, de la "mămăligă" la "rezistența continuă și îndârjită" a *intelectualilor*: "În ciuda vicisitudinilor unui timp revolut, acești scriitori și artiști au fost permanent oameni liberi, de curaj și opinie, de reacție promptă..."; "Avertismentul" e și mai categoric: "Ca să rezumăm lucrurile, în lupta ei antitotalitară, spiritualitatea românească nu s-a afirmat prin două-trei vârfuri, intens mediatizate în lumea occidentală, dar izolate în masa propriei națiuni, ci printr-un corp intelectual tenace și solidar [mai târziu se vorbește, dimpotrivă, de "divizare în tabere" și "conflicte interne"! – n.n.], care nu pierdea practic nici o ocazie de a se opune abuzurilor și de a-și impune punctele de vedere"!!!).

5. Sugestia unei mutări a centrului de greutate al opoziției anticomuniste românești de pe generația "legionară" a închisorilor (de până în 1964) pe generația stângist-occidentalizantă (susținută chiar și de unii foști proletcultiști) a măruntelor non-conformisme intelectuale de după aceea (1969-1989); "greul" luptei, se subliniază în mod expres, "a stat pe umerii celor ce au angajat lupta aici, acasă", cei exilați având doar – cel mult – un rol catalizator. ("Nu deținem date comparative, ca să judecăm situația din România în funcție de situația din alte țări socialiste din anii 1969-1989, dar se probează documentar că un număr important de scriitori, critici literari și de artă, artiști plastici și oameni din muzică, teatru și cinematografie, aceștia constituind și partea cea mai convingătoare a intelectualilor țării, nu au aderat la obediența și servilism față de autoritățile timpului. Și, în cele din urmă, au obținut o marjă considerabilă de libertate [?!], nu numai prin evaziune din țară, ci, mai ales, prin felul în care au acționat între hotarele ei, impunându-se și publicului, și instituțiilor politice și culturale, cu mult înainte de momentul decembrie 1989. Efectiv, încă de la începutul anilor '80, o parte apreciabilă dintre scriitorii și artiștii români nu mai putea fi manipulată *ca în deceniile anterioare* [subl.n.]", când, nu-i așa, nu se pricepuseră decât fie să se lase duși de nas, fie să moară ca proștii prin închisori!).

V. A. M.

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef; Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109 telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company